

ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2016, №7, мод. 627; Қонунҳои ҚТ аз 02.01.2018 с., №1487;
аз 2.01.2019 с., № 1573)

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии фаъолияти суғуртавиरो муқаррар намуда, ба таъмини ҳимояи манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми рух додани ҳодисаҳои суғуртавӣ равона гардидааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **фаъолияти суғуртавӣ** – фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба бастан ва иҷрои шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ), ки дар асоси иҷозатномаи *мақоми назорати суғуртавӣ* тибқи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- **мақоми назорати суғуртавӣ** – *Бонки миллии Тоҷикистон, ки вазифаҳои танзиму назоратро дар соҳаи фаъолияти суғуртавӣ анҷом медиҳад*; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- **суғуртакунӣ** – муносибатҳо оид ба ҳимояи манфиатҳои қонунии молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми рух додани ҳодисаҳои суғуртавии муайян аз ҳисоби фондҳои пулии аз мукофотҳои суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) пардохтшуда, инчунин маблағҳои дигари ташкилотҳои суғуртавӣ, ки аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ ташаққу ёфтаанд;

- **объекти суғурта** – манфиатҳои молумулкӣ ё шахсии ғайримолумулкии суғурташаванда, ки ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат надошта, дар шартномаи суғурта пешбинӣ шудаанд;

- **иштирокчиёни касбии бозори суғурта** – ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), брокери суғуртавӣ, ташкилотҳои актуарӣ, адҷастерӣ, сюрвейери суғуртавӣ, ки дар асоси иҷозатномаи *мақоми назорати суғуртавӣ* фаъолият мекунанд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- **суғуртаи ҳатмии давлатӣ** – суғуртае, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешавад;

- **суғуртаи умумӣ** – суғуртаи шахсӣ, молумулкӣ, суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ ва дигар намудҳои суғурта, ки ба соҳаи суғуртаи ҳаёт дахл надоранд;

- **суғуртаи ҳаёт** – намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो дар ҳолатҳои фавти шахси суғурташуда ё дар давоми зиндагии ӯ то ба охир расидани муҳлати суғурта ва ё то синну соли дар шартномаи суғурта дарҷгардида пешбинӣ менамояд;

- **суғурта ҳангоми рух додани ҳодисаи муайян дар ҳаёт** – намуди суғуртаи захиракунанда, ки бо маблағи муқарраршуда амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो дар сурати фарорасии ҳодисаи қаблан қайдгардида (баستاني ақди никоҳ ё таваллуди фарзанд) дар ҳаёти шахси суғурташуда пешбинӣ менамояд;

- **суғурта аз ҳодисаи нохуш** – намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавиरो бо маблағи муқарраршуда ва (ё) ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани хароҷоти суғурташуда дар ҳолати фавт, бемории касбӣ, қисман ё пурра гум кардани коршоямӣ ё расидани зарар ба саломатии шахси суғурташуда, дар натиҷаи рух додани ҳодисаи нохуш пешбинӣ менамояд;

- **суғурта ҳангоми беморӣ** – намуди суғурта, ки амалигардонии пардохти суғуртавиरो бо маблағи муқарраршуда ва (ё) ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани хароҷоти шахси суғурташуда бо сабаби беморӣ ё иллати дигари саломатӣ пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи воситаҳои нақлиёт** – намуди суғурта, ки амалигардонии пардохти суғуртавиरो ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ воситаи нақлиёт, аз ҷумла дуздидан ё рабудан, инчунин дар натиҷаи расидани зарар ба он, вайрон ё нобуд шудан пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи борҳо** – намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ бор, аз ҷумла бағоч, молҳо ва дигар намудҳои маҳсулот дар натиҷаи вайрон ё нобуд шудан ва гум шудани онҳо, новобаста ба тарзи интиқолашон расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи молу мулк** – намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ молу мулк дар натиҷаи вайрон, нобуд шудан ё дуздидани он расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ** – намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो (пардохти суғуртавиरो) барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба уҳдадорӣ ё оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм дар натиҷаи суғуртакунии ҳамаи хавфҳо расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёт** – намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो (пардохти суғуртавиरो) барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба уҳдадорӣ ё оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм, бинобар аз ҷониби ё истифода бурдани воситаи нақлиёт, аз ҷумла ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии интиқолдиҳанда расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи қарзҳо** – намуди суғурта, ки пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो ҳангоми пайдо шудани зарарҳои қарздиҳанда дар натиҷаи аз тарафи суғурташаванда (қарзгиранда) иҷро нагардидани уҳдадорӣ ҳама дар назди қарздиҳанда пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи ипотекавӣ** – намуди суғурта, ки қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиरो барои зарари расонидашуда дар натиҷаи иҷро нагардидани уҳдадорӣ ба зиммагирифтаи қарзгиранда тибқи шартномаи қарзи ипотекавӣ, пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи кафолатҳо** – намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни зарари ба манфиатҳои молумулкии шахси кафолатдиҳанда дар натиҷаи иҷрои кафолат ё замонати ба уҳда гирифтааш расонидашударо пешбинӣ менамояд;

- **суғурта аз дигар талафоти молиявӣ** – намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти ҷуброни суғуртавиरो ҳангоми ба вучуд омадани зарар дар натиҷаи гум кардани қор, аз даст додани даромад, офатҳои табиӣ, хароҷоти ғайриҷашмдошт, талафи нархи бозорӣ ва дигар зарарҳо дар натиҷаи анҷом додани фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи хароҷоти судӣ** – намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти ҷуброни суғуртавиरो ҳангоми зарар дидани суғурташаванда (шахси суғурташуда) дар натиҷаи хароҷоти сарфқардааш вобаста ба муҳокимаи судӣ пешбинӣ менамояд;

- **суғуртаи шахсӣ** – суғуртаи манфиатҳои молумулкии шахси воқеӣ марбут ба ҳаёт, саломатӣ, қобилияти меҳнатӣ, ки ба шахсияти ҳуди суғурташаванда, инчунин шахси дигари дар шартнома зикргардида (шахси суғурташуда) вобаста аст;

- **ташкilotи суғуртавӣ** – шахси ҳуқуқие, ки фаъолияти суғуртавиरो дар асоси иҷозатномаи дахлдори мақоми назорати суғуртавӣ ба роҳ мемонад; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- **седент** – ташкilotи суғуртавие, ки қисми хавфи суғурташударо ба азнавсуғуртакуний додааст;

- **суғурташаванда** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки бо ташкilotи суғуртавӣ шартномаи суғуртаро бастааст;

- **шахси суғурташуда** – шахси воқеӣ, ки ба ғайри қисми суғуртаи шахсӣ баста шудааст ва ё шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки бо шартномаи суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ, ҷавобгарии ё суғуртаи қарзҳо шудааст;

- **ғайриҷашмдошт** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки аз ҷониби суғурташаванда барои гирифтани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) дар шартномаи суғуртавӣ таъин шудааст ва дар полиси суғуртавӣ дарҷ гардидааст;

- **азнавсуғуртакуний** – фаъолияти як ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакуний) оид ба ҳимояи манфиатҳои молумулкии ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғурташавандаи) дигар, ки бо базиммагирии уҳдадорӣ аз тарафи охири чихати анҷом додани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи суғурта алоқаманд мебошад;

- **азнавсуғуртакунии факултативӣ (ихтиёрӣ)** – азнавсуғуртакуние, ки ҳангоми он азнавсуғурташаванда ҳуқуқ дорад уҳдадорӣ ё қисми онро нисбати пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи асосии басташуда ба ташкilotи азнавсуғуртакуний супорад, ташкilotи азнавсуғуртакуний ҳуқуқ дорад уҳдадорӣ мазкур ё қисми онро аз нав суғурта намояд ё ин ки азнавсуғуртакунии онро рад намояд;

- **азнавсуғуртакунии облигаторӣ (ҳатмӣ)** – азнавсуғуртакуние, ки ҳангоми он азнавсуғурташаванда уҳдадор аст ба ташкilotи азнавсуғуртакуний барои азнавсуғуртакуний уҳдадорӣ ё қисми онро нисбати

пардохти суғуртавӣ (чӯброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи асосии басташуда супорад ва ташкилоти азнавсуғуртакуни уҳдадор аст уҳдадории мазкур ё қисми онро аз нав суғурта намояд;

- **ташкilotи азнавсуғуртакуни** – шахси ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро оид ба бастан ва иҷрои шартномаҳои азнавсуғуртакуни дар асоси иҷозатномаи дахлдори *мақоми назорати суғуртавӣ* амалӣ менамояд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- **азнавсуғурташаванда** – ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), ки қисми хавфи суғуртавии аз рӯи шартномаи суғурта қабулкардаашро ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дигар мувофиқи шартҳои бо шартномаи азнавсуғуртакуни муайяншуда медиҳад;

- **суғуртаи муштарак** – фаъолият оид ба суғурта, ки нисбати объекти суғуртавӣ бастан шартномаи суғуртаро аз ҷониби якчанд ташкилоти суғуртавӣ бо суғурташаванда пешбинӣ менамояд, ки дар асоси он хавфҳои суғуртавӣ, андозаи маблағи суғуртавӣ ва мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) байни ташкилотҳои суғуртавӣ ба ҳиссаҳои бо шартномаи мазкур муқарраргардида тақсим карда мешаванд;

- **суғуртаи мутақобила** – суғуртаи молу мулк, манфиатҳои дигари молумулкӣ ва ғайримолумулкӣ шахси аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси мутақобил бо роҳи таъсисдиҳии ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила ва дар онҳо муттаҳид намудани маблағҳои зарурӣ;

- **ҷамъияти суғуртаи мутақобила** – ташкилоти ғайритиҷоратӣ, ки суғуртаи молу мулк ва манфиатҳои дигари молумулкӣ аз ҷониби худро амалӣ менамояд;

- **суғуртаи гурӯҳӣ** – суғуртакуни аз рӯи як шартномаи суғуртавӣ, ки дар он метавонад ҳаёт, саломатӣ ва (ё) молу мулкӣ якчанд шахс суғурта карда шавад;

- **суғуртаи ҷамъшаванда** – суғуртае, ки аломатҳои амонат ва пасандозкунии маблағҳои пулиро дошта, пардохти суғуртавиرو ҳангоми фарорасии ҳодисаи суғуртавӣ пешбинӣ менамояд, аз ҷумла дар сурати ба охир расидани муҳлати дар шартномаи суғурта муқарраргардида ва ё ҳодисаи дигари бо шартномаи суғурта пешбинигардида, вобаста ба он ки кадоме аз онҳо дар вақти муайяншуда пештар ба амал меоянд;

- **хавфи суғуртавӣ** – ҳодисаи эҳтимолий, ки дар ҳолати рух додани он суғурта анҷом дода мешавад;

- **тарифи суғуртавӣ** – арзиши воҳиди рӯйпӯшқунии суғуртавӣ;

- **сирри суғуртавӣ** – сирри тиҷоратии суғурташаванда, шахси суғурташуда ё фоидагиранда ва ё маълумоти дигар оид ба суғурташаванда, шахси суғурташуда ё фоидагиранда, ки дар амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ва шахси фаъолияти миёнаравии суғуртавиرو анҷомдиҳанда (агент, брокер) маълум гардидааст;

- **пардохти суғуртавӣ** – маблағи пулӣ, ки ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ба суғурташаванда (фоидагиранда) дар доираи маблағи суғуртавӣ ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ба шахси суғурташуда мепардозад;

- **мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ)** – маблағи пулии дар шартнома дарҷшуда, ки онро суғурташаванда уҳдадор аст ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) бо тартиб ва дар муҳлатҳои дар шартномаи суғурта муқарраргардида пардохт намояд;

- **маблағи суғуртавӣ** – маблағи пулие, ки ба он объекти суғуртавӣ суғурта карда шудааст ва он ҳаҷми ниҳоии масъулияти ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар бар мегирад;

- **ҳодисаи суғуртавӣ** – воқеае, ки ҳангоми рух додани он ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) тибқи қонун ва шартномаи суғурта бояд пардохти суғуртавиرو (пардохти чӯброни суғуртавиرو) анҷом диҳад;

- **чӯброни суғуртавӣ** – маблағе, ки ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) тибқи шартномаи суғуртавӣ ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ барои пӯшонидани зарари ба молу мулкӣ суғурташуда расонида пардохт менамояд;

- **захираҳои суғуртавӣ** – уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) аз рӯи шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакуни), ки дар асоси ҳисобҳои актуарӣ арзёбӣ мегарданд;

- **агенти суғуртавӣ** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро оид ба ташкили бастан шартномаҳои суғурта аз ном ва бо супориши ташкилоти суғуртавӣ анҷом медиҳад;

- **брокери суғуртавӣ** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро оид ба хизматрасонии брокери суғуртавӣ барои анҷом додани амалиёти ҳуқуқӣ ва дигар амалҳои нисбати бастан, тағйир додан, қатъ намудан ва иҷрои шартномаҳои суғуртаро бо супориши шахсони воқеӣ ё ҳуқуқӣ (суғурташавандагон) аз номи худ, вале аз ҳисоби шахсони мазкур ё иҷрои амалиёти ҳуқуқӣ, ё дигар амалҳоро нисбати бастан, тағйир додан, қатъ намудан ва иҷрои шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакуни) аз номи

суғурташавандагон (азнавуғурташавандагон) ё ташкилоти суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ) ва аз ҳисоби онҳо иҷро менамояд, инчунин фаъолияти машваратиро оид ба масъалаҳои суғуртавӣ анҷом медиҳад;

- **актуарий** – шахси воқеие, ки фаъолиятро оид ба ҳисобҳои иқтисодию риёзӣ ба таври касбӣ тибқи шартномаи меҳнатӣ ё гражданию ҳуқуқӣ амалӣ менамояд;

- **ташкilotи актуарӣ** – шахси ҳуқуқие, ки дорои мутахассисони соҳиби ҳуҷҷати иҷозатдиҳандаи аз тарафи *мақоми назорати суғуртавӣ* додашуда мебошад ва фаъолият оид ба анҷомдиҳии ҳисобҳои иқтисодию риёзии ҳаҷми уҳдадориҳо, меъёри мукофотҳои (ҳаққи) суғуртавиرو аз рӯи шартномаҳои суғурта ва азнавуғуртакунӣ, инчунин арзёбии фоидаоварӣ ва даромаднокии намудҳои суғурта, ки аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ) гузаронида мешаванд ё ба нақша гирифта мешаванд, бо мақсади таъмин намудани сатҳи зарурии пардохтпазирӣ ва устувории молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ) анҷом медиҳад; (**ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487**)

- **адҷастер** – шахси воқеие, ки бо арзёбӣ ва танзими зарарҳо машғул буда, намояндаи ваколатдори ташкилоти суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ) мебошад;

- **ташкilotи адҷастерӣ** – шахси ҳуқуқие, ки манфиатҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ) оид ба танзими эродҳои аз ҷониби суғурташаванда пешниҳодшударо вобаста ба ҳодисаи суғуртавӣ намояндагӣ менамояд, инчунин хавфро баъди ҳодисаи суғуртавӣ арзёбӣ намуда, уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавиرو (азнавуғуртакуниро) ба асос гирифта, маблағи ҷуброни суғуртавиرو муайян менамояд ва ҳулосаи экспертӣ тартиб медиҳад;

- **ассистанс** – аз ҷониби шахсони ҳуқуқӣ пешниҳод намудани кумак дар шакли пулӣ ва (ё) аслию моддӣ тавассути мусоидати техникӣ ё тиббӣ ба суғурташавандае (шахси суғурташудае, фоидагирандае), ки дар натиҷаи руҳ додани ҳодисаи суғуртавӣ ҳангоми саёҳат ё дур будан аз ҷойи истиқомат ба ҳолати душвор дучор омадааст;

- **ташкilotи ассистансӣ** – шахси ҳуқуқие, ки ба суғурташавандагон (шахсони суғурташуда, фоидагирандагон) дар натиҷаи руҳ додани ҳодисаи суғуртавӣ ҳангоми саёҳат ё дур будан аз ҷойи истиқомат ба душворӣ дучор омадаанд, хизматрасониро пешниҳод менамояд;

- **сюрвейери суғуртавӣ** – шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки оид ба азназаргузаронӣ ва ташхиси объекти суғуртавӣ то бастанӣ шартномаи суғурта, гузаронидани таҳлили далелҳо ва ҳолатҳои хавфнок, муайян намудани дараҷаи хавф, тартибдиҳии ҳулосаи экспертӣ нисбати объекти суғуртавии таҳқиқшаванда хизмат мерасонад;

- **аннуитет (рента)** – маблағи пулие, ки аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ ба шахси воқеӣ тибқи шартномаи (созишномаи) басташуда давра ба давра дар давоми якчанд сол ё якумра пардохта мешавад;

- **суғуртаи аннуитетӣ** – намуди суғуртаи шахсӣ, ки бастанӣ шартномаҳои суғуртаро аз рӯи пардохтҳои дарозмуҳлат ва амалӣ намудани пардохтҳои суғуртавии давриро дар шакли нафақа ё аннуитет (рента) ҳангоми ба синну соли муайян расидани шахси суғурташуда, гум кардани қобилияти меҳнатӣ (вобаста ба синну сол, бо сабаби маъҷубӣ ё беморӣ), фавти саробон, бекорӣ ё дар ҳолатҳои дигаре, ки ба камшавӣ ё аз даст додани даромадҳои шахсии суғурташуда оварда мерасонанд, пешбинӣ менамояд;

- **шартномаи суғурта** – шартномае, ки тибқи он суғурташаванда уҳдадор аст ҳаққи суғуртавиرو мутобиқи шартнома пардохт намояд ва ташкилоти суғуртавӣ уҳдадор аст ҳангоми руҳ додани ҳодисаи суғуртавии бо шартнома пешбинишуда ба суғурташаванда ё шахси сеюм (фоидагиранда), ки ба фоидаи ӯ шартнома баста шудааст, пардохти суғуртавиرو (пардохти ҷуброни суғуртавиرو) анҷом диҳад;

- **пулҳои суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ)** – иттиҳодияи ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавуғуртакунӣ), ки фаъолияти суғуртавиرو аз рӯи намудҳои алоҳидаи суғуртавӣ ё хавфҳои суғуртавӣ дар асоси шартномаи рафоқати оддӣ (шартнома дар бораи фаъолияти муштарак) якҷоя бо мақсади таъмини устувории фаъолияти суғуртавӣ амалӣ менамоянд;

- **портфели суғуртавӣ** – маҷмӯи ҳама шартномаҳои суғуртавии басташуда;

- **полиси суғуртавӣ** – ҳуҷҷате, ки воқеияти баста шудани шартномаи суғурта ва тибқи талаботи шартномаи мазкур мавриди амал қарор гирифтани уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавиرو оид ба пардохти ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) тасдиқ менамояд;

- **регресс** – ҳуқуқи талаби бозпаси тарафҳои муносибати суғуртавӣ оид ба ҷуброни маблағи пардохтшуда;

- **ҳодисаи нохуш** – ҳодисаи ногаҳонӣ ва қўтоҳмуддате, ки сарфи назар аз иродаи инсон руҳ дода, дар натиҷаи он ба ҷисми суғурташуда таъсири берунии механикӣ, барқӣ, кимиёвӣ ё гармӣ расидааст, инчунин аз таъсири офатҳои табиӣ саломатии ӯ зарар дида, ӯ маъҷуб гаштааст ё фавтидааст;

- **молик - бенефитсиар (манфиатгир)** - як ё якчанд шахси воқеӣ, ки бевосита ё бавосита соҳиби моликият (соҳиби зиёда аз 25 фоиз иштироки афзалиятнок дар сармояи муштарӣ ё микдори умумии сахмияҳои муштарӣ бо ҳуқуқи овоз) мебошанд ё муштарӣ ва/ё шахсеро, ки ба манфиати онҳо аҳд/амалиёт анҷом дода мешавад, воқеан назорат мекунад, инчунин шахсоне, ки шахси ҳуқуқиро назорат мекунад (**ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573**);

- **қоидаи суғурта** – ҳуҷҷати таҳиянамудаи ташкилоти суғуртавӣ, ки шартҳои анҷомдиҳии суғуртаро оид ба намуди муайяни он муқаррар менамояд.

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Объекти суғурта ва субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Манфиатҳои молумулкӣ ё шахсии ғайримолумулкӣ объекти суғурта шуда метавонанд, аз ҷумла суғуртаи вобаста ба:

- ҳаёт, саломатӣ, қобилияти меҳнат, таъминоти нафақавӣ ва дигар манфиатҳои шахси суғурташуда;
- соҳибӣ, идоракунии ва истифодаи молу мулк;
- расонидани зарар ба шахси сеюм (воқеӣ ё ҳуқуқӣ) ё худ ба молу мулки ӯ.

2. Объектҳои суғуртаи ҳаёт манфиатҳои молумулкӣ мебошанд, ки бо расидани шахрвандон ба синну соли муайян ё то ба охир расидани шартномаи суғурта ва ё то руҳ додани ягон ҳодиса дар ҳаёти шахс, инчунин бо фавти онҳо (суғуртаи ҳаёт) алоқаманданд.

3. Объектҳои суғуртаи умумӣ:

- манфиатҳои молумулкӣ вобаста ба расонидани зарар ба саломатии шахрвандон, инчунин бо фавти онҳо дар натиҷаи ҳодисаи нохуш ё беморӣ (суғурта аз ҳодисаҳои нохуш ва бемориҳо);

- манфиатҳои молумулкӣ вобаста ба пардохти маблағ ҷиҳати ташкил ва расонидани ёрии тиббӣю доруворӣ (хизматрасонии тиббӣ) ва хизматрасонии дигари дар натиҷаи бад шудани саломатӣ ё ҳолати ҷисмонии шахси суғурташуда, ки ташкил ва расонидани ҷунин хизматрасонӣ, инчунин гузаронидани чорабиниҳои пешгирикунанда, ки дараҷаи хатари ба ҳаёт ва саломатии шахси воқеӣ таҳдидукунадоро коҳиш медиҳанд ё онҳоро (суғуртаи тиббиро) бартараф мекунад;

- манфиатҳои молумулкӣ вобаста ба хавфи нобудшавӣ (негашавӣ), норасоӣ ё зарар дидани молу мулк (суғуртаи молу мулк);

- манфиатҳои молумулкӣ суғурташаванда (шахси суғурташуда) вобаста ба хавфи нагирифтани даромад, пайдоиши хароҷоти пешбиниғардидаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ (суғуртаи хавфҳои молиявӣ);

- манфиатҳои молумулкӣ вобаста ба хавфи пайдошавии зарар аз фаъолияти соҳибкорӣ бинобар риоя накардани уҳдадорӣ аз ҷониби контрагентҳои соҳибкор ё худ тағйирёбии шартҳои ин фаъолият, ки бо ҳолатҳои ба соҳибкор новобаста, аз ҷумла бо хавфи ба даст наовардани даромадҳои пешбинишуда (суғуртаи хавфи соҳибкорӣ);

- манфиатҳои молумулкӣ вобаста ба хавфи фарорасии ҷавобгарӣ барои расонидани зарар ба ҳаёт, саломатӣ ва ба молу мулки шахрвандон, молу мулки шахсони ҳуқуқӣ, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои дигар, инчунин хавфҳои фарорасии ҷавобгарӣ барои риоя накардани шартнома.

4. Ҳангоми бастанӣ шартномаи суғурта ба якҷоякунии объектҳои суғуртаи умумӣ сархатҳои якум бо дуҷум, инчунин сархатҳои аз сеюм то шашуми қисми 3 ҳамин модда пешбинигардида роҳ дода мешавад.

5. Субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ иштирокчиёни бозори суғурта мебошанд.

Моддаи 4. Шаклҳо, соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳои суғурта

1. Бо мақсади ташкил ва амалӣ намудани танзими давлатӣ ва иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти суғуртавӣ суғурта ба шаклҳо, соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳо ҷудо карда мешавад.

2. Суғурта дар шаклҳои ихтиёрӣ, ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ амалӣ мегардад.

3. Суғуртаи ихтиёрӣ дар асоси шартномаи суғурта ва қоидаҳои суғуртакунии, ки шартҳои умумӣ ва тартиби амалиғардонии онро муайян менамоянд, амалӣ мегардад.

4. Қоидаҳои суғурта дорой муқаррарот оид ба субъектҳо ва объектҳои суғурта, ҳодисаҳои суғуртавӣ, хавфҳои суғуртавӣ, тартиби муайян намудани маблағи суғуртавӣ, тарифи суғуртавӣ, ҳаққи суғуртавӣ, тартиби бастан, иҷро ва қатъ намудани шартномаҳои суғурта, ҳуқуқи уҳдадорӣҳои тарафҳо, муайян

намудани ҳаҷми зиён ё зарар, тартиби муайянкунии маблағи пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ҳолатҳои рад кардани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) ва муқаррароти дигар мебошанд. Қоидаҳои суғурта аз тарафи ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ё иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) мустақилона дар асоси Кодекси граждани Чумхурии Тоҷикистон ва Қонуни мазкур таҳия гардида, бо мақоми назорати суғуртавӣ мувофиқа карда мешаванд. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

5. Суғуртаи ҳатмӣ ба объектҳои афзалиятноки суғурта, ҳимояи манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон қорӣ гардида, аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ, новобаста ба шакли моликиятшон, ки ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон мебошанд, амалӣ мегардад.

6. Суғуртаи ҳатмии давлатии ҳаёт, саломатӣ ва молу мулки шаҳрвандон тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон танҳо аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавии давлатӣ амалӣ карда мешавад. Ҳаққи суғуртавӣ дар чунин ҳолат аз ҳисоби бучети давлатӣ пардохт карда мешавад.

7. Суғурта аз рӯи соҳаҳо ба суғуртаи ҳаёт ва суғуртаи умумӣ (яъне гурӯҳҳои дигари суғурта, ки ба суғуртаи ҳаёт мансуб нестанд) ҷудо мешавад.

8. Соҳаи «суғуртаи ҳаёт» гурӯҳҳои зерини шаклҳои ихтиёрии суғуртаро дар бар мегирад:

- суғуртаи ҳаёт;
- суғуртаи хангоми фарорасии ҳодисаи муайян дар ҳаёт;
- суғуртаи аннуитетӣ.

9. Соҳаи «суғуртаи умумӣ» гурӯҳҳои зерини шаклҳои ихтиёрии суғуртаро дар бар мегирад:

- суғурта аз ҳодисаҳои нохуш;
- суғурта дар ҳолати ба беморӣ гирифтӣ шудан;
- суғуртаи воситаҳои нақлиёти автомобилӣ;
- суғуртаи нақлиёти роҳи оҳан;
- суғуртаи нақлиёти ҳавоӣ;
- суғуртаи нақлиёти обӣ;
- суғуртаи борҳо;
- суғуртаи молу мулк аз зарар, ба истиснои гурӯҳҳои дар сарҳатҳои сеюм - ҳафтуми ҳамин қисм

зикргардида;

- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёти автомобилӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти ҳавоӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти обӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ, ба истиснои гурӯҳҳои дар сарҳатҳои нухум - ёздаҳуми

ҳамин қисм нишондодашуда;

- суғуртаи қарзҳо;
- суғуртаи ипотекавӣ;
- суғуртаи кафолатҳо;
- суғурта аз дигар талафоти молиявӣ;
- суғуртаи хароҷоти судӣ;
- гурӯҳҳои дигари суғурта, ки тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд.

10. Хангоми бастанӣ шартномаи суғурта ташкилоти суғуртавӣ намуди суғуртаро дар шакли ҳуҷҷати дахлдор таҳия намуда, ба суғурташаванда дар доираи як ё якчанд гурӯҳҳои суғурта пешниҳод менамояд. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад танҳо баъди бо мақоми назорати суғуртавӣ мувофиқа намудани қоидаҳои суғурта ва гирифтани иҷозатнома бо тартиби муқарраргардида, фаъолият оид ба бастанӣ шартномаи суғуртаро дар шакли шартномаи ҳамроҳшавӣ бо додани полиси суғуртавӣ ба суғурташаванда амалӣ намояд. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

11. Намуди суғурта маҳсули суғуртавиест, ки ташкилоти суғуртавӣ онро дар шакли санади меъёрӣ таҳия намуда, ба суғурташаванда дар доираи як ё якчанд гурӯҳи суғурта тавассути бастанӣ шартномаи суғурта пешниҳод менамояд. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад танҳо баъди бо мақоми назорати суғуртавӣ мувофиқа намудани қоидаҳои суғурта ва гирифтани иҷозатнома оид ба бастанӣ шартномаи суғурта дар шакли шартномаи ҳамроҳшавӣ бо додани полиси суғуртавӣ ба суғурташаванда фаъолият намояд. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

12. Ҳар як намуди суғуртаи ҳатмӣ гурӯҳи алоҳидаи суғурта ба ҳисоб меравад. Муҳтавои ҳар як гурӯҳ дар шакли суғуртаи ҳатмӣ ва талаботи иловагӣ аз рӯи шартҳои гузаронидани он бо қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи суғуртаи ҳатмӣ муқаррар карда мешавад.

13. Якҷоякунии соҳаҳо ва гурӯҳҳои суғурта аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

14. Аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ хавфи худи суғурташаванда ва танҳо ба манфиати ӯ суғурта шуда метавонад.

Моддаи 5. Кафолатҳои давлатии ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Давлат риояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти суғуртавиро кафолат медиҳад.

2. Дахлати мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои дигар ба фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ роҳ дода намешавад, агар он ҳуқуқҳои мақоми назорати суғуртавиро, ки бо Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд, халалдор насозад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

3. Санҷиши фаъолияти молиявиро хоҷагидори субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ тибқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 6. Иҷозатномавӣ ба фаъолияти суғуртавӣ

Иҷозатномавӣ ба фаъолияти суғуртавӣ тибқи Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иҷозатномавӣ ба баъзе намудҳои фаъолият» амалӣ карда мешавад.

БОБИ 2. БОЗОРИ СУҒУРТА

Моддаи 7. Иштирокчии касбии бозори суғурта

1. Фаъолияти иштирокчии касбии бозори суғурта дар асоси иҷозатномаи мақоми назорати суғуртавӣ амалӣ мегардад, ба истиснои фаъолияти актуарийҳо, ки аз ҷониби мақоми мазкур аттестатсия карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

2. Маълумот дар бораи иштирокчии касбии бозори суғурта бо тартиби муқарраркардаи мақоми назорати суғуртавӣ ба Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчии касбии бозори суғурта ворид карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

3. Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчии касбии бозори суғурта маълумотро дар бораи иштирокчии касбии бозори суғурта, номи он, макони ҷойгиршавӣ, роҳбар, иштирокчии (саҳмдорон), рақам, таърихи додан, муҳлати эътибори иҷозатнома, намуди фаъолияти суғуртавӣ, ки ба амалигардони он иҷозатнома дода шудааст, намудҳои суғурта, ки дар доираи намуди мувофиқи фаъолияти суғуртавӣ (барои ташкилотҳои суғуртавӣ ва ҷамъиятҳои суғуртаи мутақобила) амалӣ мегарданд, номи сомони расми иштирокчии касбии бозори суғурта, филиалҳо ва намояндагиҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва макони ҷойгиршавии онҳо, дар бораи қабули қарор оид ба боздошт, барқароркунии амали иҷозатнома ё бозхонди иҷозатнома, сабабҳо ва таърихи аз Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчии касбии бозори суғурта бароварданро дар бар мегирад.

4. Дар ҳолати тағйирёбии маълумот оид ба иштирокчии касбии бозори суғурта маълумоти мазкур дар муҳлати на дертар аз панҷ рӯзи қорӣ баъд аз санаи тағйирёбии он ба Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчии касбии бозори суғурта ворид карда мешавад.

5. Номи (номи фирмавӣ) иштирокчии касбии бозори суғурта - шахси ҳуқуқӣ маълумоти зеринро дар бар мегирад:

- шакли ташкилию ҳуқуқӣ иштирокчии касбии бозори суғурта;

- намуди фаъолияти иштирокчии касбии бозори суғурта бо истифодаи калимаи «суғуртакунӣ» ва (ё) «азнавсуғуртакунӣ» ё «суғуртакуни мутақобила», ё худ «брокери суғуртавӣ», инчунин калимаҳои аз ҷунин калимаву ибораҳо сохташуда;

- нишонаи фардикунонии иштирокчии касбии бозори суғурта.

6. Иштирокчии касбии бозори суғурта - шахси ҳуқуқӣ барои пурра истифода бурдани номи иштирокчии дигари касбии бозори суғурта ҳуқуқ надорад. Муқаррароти мазкур ба ҷамъиятҳои фаръӣ ва филиалҳои иштирокчии касбии бозори суғурта татбиқ намегарданд.

Моддаи 8. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар шакли ҷамъияти саҳомӣ ва ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуд, ташкилоти давлатии суғуртавӣ дар шакли корхонаи воҳиди давлатӣ таъсис дода мешавад.

2. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) чунин вазифаҳоро амалӣ менамояд:

- арзёбии хавфҳои суғуртавӣ;
- гирифтани ҳаққи суғуртавӣ;
- ташаккул додани захираҳои суғуртавӣ;
- пурра намудани дороиҳо;
- муайян намудани андозаи зиён ё зарар;
- анҷом додани пардохти суғуртавӣ (чуброни суғуртавӣ);
- дигар амалҳои вобаста ба иҷрои уҳдадориҳои шартномаи суғурта.

3. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо мақсади гирифтани даромади иловагӣ, инчунин ҳуқуқ доранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон бо сармоягузори (маблағгузори) захираҳои суғуртавии муваққатан озод машғул шаванд.

4. Ҳангоми таъсис додани ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва амалигардонии фаъолият бо иштироки сармоягузори хориҷӣ бояд талаботи зерин риоя карда шаванд:

- сармоягузори хориҷӣ уҳдадор аст ҳуҷжатҳои тасдиқкунандаи пардохтпазирии ӯ ва ҳулосаи аудиториро (то санаи охири) пешниҳод намояд;

- на кам аз 50 фоизи аъзои мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавиرو, ки бо иштироки сармоягузори хориҷӣ таъсис ёфтааст, шахрвандони Чумхурии Тоҷикистон ташкил диҳанд;

- ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки розигии пешакии мақоми назорати суғуртавиرو барои зиёд намудани андозаи сармояи оинномавӣ аз ҳисоби маблағи сармоягузори хориҷӣ ва (ё) ҷамъиятҳои фаръии онҳо барои бегонакунии саҳмияҳои худ (ҳиссаҳо дар сармояи оинномавӣ) ба манфиати сармоягузори хориҷӣ (аз ҷумла, барои фурӯш ба сармоягузори хориҷӣ) гирад, саҳмдорони ватанӣ (иштирокчиён) бошанд, уҳдадоранд, ки розигии пешакии мақоми назорати суғуртавиرو барои бегонакунии саҳмияҳои (ҳиссаҳо дар сармояи оинномавии) ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) ба онҳо тааллуқдошта ба манфиати сармоягузори хориҷӣ ва (ё) ҷамъиятҳои фаръии онҳо гиранд; **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

- ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) таъсисёбанда ва ташкилоти суғуртавии бо иштироки сармоягузори хориҷӣ ташкилшаванда уҳдадоранд, ки андозаи ҳадди ақалли сармояи оинномавиرو дошта бошанд, ки он дар лаҳзаи гирифтани иҷозатнома барои амалӣ намудани фаъолияти суғуртавӣ пурра ва дар шакли пулӣ бо пули миллӣ пардохт гардида бошад.

5. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо мақсади расонидани маълумот дар бораи фаъолияти худ ба суғурташавандагон, шахсони суғурташуда, фоидагирандагон ва шахсоне, ки хоҳиши бастанӣ шартномаи суғуртаро доранд, бояд сомонаи электронии худро дошта бошад ва дар он иттилооти зерин ҷойгир карда шавад:

- номи пурраи ташкилот, суроға (макони ҷойгиршавӣ), рақами телефонҳо, речаи кории ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), филиалҳо ва намояндагиҳои он;

- маълумоти дахлдори хизматӣ дар бораи роҳбарони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- маълумот дар бораи ҳуҷжатҳои ҳуқуқмуайянкунанда, аз ҷумла маълумот дар бораи рақами мушаххаси бақайдгирии давлатӣ, рақами мушаххаси андозсупоранда, дар бораи рақами бақайдгирии дар Феҳристи ягонаи иштирокчиёни касбии бозори суғурта, инчунин маълумот дар бораи иҷозатномаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва муҳлати амали он;

- номгуи намудҳои суғуртаи амалишаванда;

- қоида ва тарифҳои суғуртавӣ;

- ҳисоботи солонаи муҳосибавии (молиявии) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо ҳулосаи аудитории тасдиқкунандаи эътимоднокии он барои соли ҳисоботӣ;

- ҳисоботи молиявии солонаи маҷмӯӣ бо ҳулосаи аудитории тасдиқкунандаи эътимоднокии он барои се соли ҳисоботии гузашта;

- рейтингҳои ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз ҷониби агентҳои рейтингӣ додашуда (дар ҳолати соҳибшавӣ);

- маълумот дар бораи фаъолияти ташкилоти суғуртакунанда (азнавсуғуртакунӣ), таҷрибаи кори он тибқи намудҳои суғурта;

- маълумот оид ба иштирок дар иттиҳодияҳои касбӣ, иттифоқҳо, пулҳо ва ассотсиатсияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- маълумоти дигаре, ки зарурати нашри он бо қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст.

6. Маълумот оид ба фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки дар қисми 5 моддаи мазкур қайд шудааст, дар муҳлати панҷ рӯзи корӣ баъд аз рӯзи қабули қарори дахлдор аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар сомонаи он ҷойгир карда мешавад. Дар сурати зарурати бақайдгирии он ё огоҳонидан оид ба қарори қабулкардаи мақоми назорати суғуртавӣ- мувофиқан аз рӯзи бақайдгирии ё огоҳкунӣ ҷойгир карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 9. Иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта

1. Иштирокчиёни касбии бозори суғурта бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолияти худ, муаррифӣ ва химояи манфиатҳои умумии аъзои худ метавонанд иттифоқҳо, пулҳо ва ассотсиатсияҳо таъсис диҳанд.

2. Ба Феҳристи иштирокчиёни касбии бозори суғурта маълумот оид ба иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта дар асоси нусхаи шаҳодатномаҳои бақайдгирии давлатии чунин иттиҳодияҳо ва ҳуҷжатҳои таъсисии онҳо, ки ба мақоми назорати суғуртавӣ пешниҳод шудаанд, ворид мегарданд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 10. Пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Пулҳои суғуртавӣ барои таъмини устувории молиявии иштирокчиёни он, аз тарафи онҳо иҷро намудани уҳдадориҳо оид ба пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ки ҳаҷмашон метавонанд аз маблағҳои худии (сармоия) як ташкилоти суғуртавӣ зиёд бошанд, таъсис ёфта, дар асоси принципҳои суғуртаи муштарак ё азнавсуғуртакунӣ амал менамоянд.

2. Пулҳои азнавсуғуртакунӣ барои васеъ намудани имкониятҳои молиявии аъзои худ тавассути аз тарафи онҳо амалӣ намудани азнавсуғуртакунии қисми барзиёдии нигоҳдории шахсии аъзои пул аз рӯи шартномаи суғурта созмон дода мешаванд. Уҳдадориҳо оид ба пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ки аз маблағҳои худии (сармоия) аъзои пули суғуртавӣ барзиёданд, аз номи пули суғуртавӣ барои азнавсуғуртакунӣ дода мешаванд.

3. Иштирокчиёни пули азнавсуғуртакунӣ - ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дорои иҷозатнома барои амалисозии азнавсуғуртакунӣ, инчунин ташкилотҳои хориҷии азнавсуғуртакунӣ буда метавонанд. Шумораи иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) маҳдуд нест.

4. Иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба принсипу муносибатҳои ягонро бо шартҳои суғуртакунӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар доираи фаъолияти пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) анҷом дода, табодули маълумот дар бораи шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ) оид ба арзиёбии хавфҳои суғуртавӣ, муайян намудани зиён ё зарар, мақомоти идоракунии пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), салоҳияти онҳо, тартиби ширкат дар дигар пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), расмиёти баромадани иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз пули дахлдорро муайян менамоянд.

5. Маълумот дар бораи фаъолияти пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар сомонаи пули мазкур ё дар сомонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) - пешсафи пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷойгир карда мешавад.

6. Хусусиятҳои ташкил ва фаъолияти пулҳои суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Моддаи 11. Ташкилотҳои фаръии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳуқуқ доранд тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкилотҳои фаръии худро таъсис диҳанд.

2. Ташкилоти фаръии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳуқуқи созмон додан ё доштани ташкилоти фаръиро надорад.

3. Ташкилоти фаръии суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки дар номи худ калимаи «фаръӣ»-ро нишон диҳад ва номи ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) асосиро истифода барад.

Моддаи 12. Бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

Бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ» бо назардошти ҳулосаи мақоми назорати суғуртавӣ, ки барои бақайдгирии давлатии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дода шудааст, амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 13. Брокерҳо ва агентҳои суғуртавӣ

1. Фаъолияти брокерҳо ва агентҳои суғуртавӣ аз рӯи фаъолияти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакунии ба манфиатҳои ташкилотҳои суғуртавӣ ё суғурташавандагон бо мақсади ба онҳо расонидани хизмат оид ба интиҳоби суғурташаванда ва (ё) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунии), шартҳои суғуртакунии (азнавсуғуртакунии), барасмиятдарории ҳуччатҳо, бастан ва назорати шартномаи суғурта (азнавсуғуртакунии), ба он дохил намудани тағйирот, барасмиятдарории ҳуччатҳо ҳангоми танзими талабот дар ҳолати анҷомдиҳии пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ҳамкорӣ бо ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунии), амалисозии фаъолияти машваратӣ равона гардидааст. Ҳамин гуна фаъолият, ки аз ҷониби суғурташаванда ва ташкилоти суғуртавӣ (кормандони он) нисбат ба шахсони суғурташуда анҷом дода мешавад, ба фаъолияти брокер ва агенти суғуртавӣ тааллуқ надорад.

2. Ба сифати брокер ва агенти суғуртавӣ шахсоне, ки доғи судии барҳамнахӯрда ё бардоштанашуда доранд ё ин ки дар давоми ду сол ташкилоти суғуртавиरो то аз ҷониби мақомоти судӣ муфлис эътироф шудан ё то ба охир расидани се сол аз рӯзи муфлис эътироф шудан роҳбарӣ намудаанд, инчунин шахсони дар мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ, ҷамъиятҳои фаръӣ ва вобастаи он мансаб ишғол менамоянд, ҳуқуқи фаъолият намуданро надоранд.

3. Брокер ва агенти суғуртавӣ барои иҷро накардан ё ба таври номатлуб иҷро кардани уҳдадорихое, ки аз фаъолияти онҳо бармеоянд, аз ҷумла, барои ифшои маълумоти сирри тижоратии ташкилоти суғуртавӣ ва маълумоти шахси суғурташаванда, оид ба дурустӣ, воқеият, пуррагӣ ва сари вақт пешниҳод намудани маълумот ва ҳуччатҳои тасдиқкунандаи аз ҷониби онҳо иҷро гардидани ваколатҳояшон ҷавобгар мебошанд.

4. Брокер ва агенти суғуртавӣ бо тартиб ва шартҳои дар шартномаи байни ташкилоти суғуртавӣ ва агент ё брокери суғуртавӣ, ё мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, дар ҳолати гирифтани мукофоти (ҳаққи) суғуртавӣ аз суғурташаванда уҳдадоранд, ки нигоҳдории маблағи пулӣ, инчунин ҳуччатҳои аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ ва суғурташаванда пешниҳодшударо таъмин намоянд ва ба ташкилоти суғуртавӣ оид ба истифодаи варақаҳои полиси суғуртавиरो ҳисобот пешниҳод намоянд, варақаҳои полиси суғуртавии истифоданашуда ва вайронгардидаро баргардонанд.

5. Брокер ва агенти суғуртавӣ ҳуқуқ доранд, ки аз ташкилоти суғуртавӣ маълумот оид ба андозаи сармояи оинномавӣ, захираҳои суғуртавӣ, иҷозатнома барои амалигардонии суғуртакунии, азнавсуғуртакунии, муҳлати фаъолият ба сифати субъекти фаъолияти суғуртавӣ, оид ба намуд ва шартҳои суғуртакунии амалишавандаро талаб кунанд.

6. Брокер ва агенти суғуртавӣ наметавонанд аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ба ғайри онҳо сохташуда аз ҷониби онҳо басташуда, худро ба сифати ғайриинтиқолшуда дарҷ кунанд. Ташкилоти суғуртавӣ, новобаста ба услубҳо, муҳлати амалигардонии полиси суғуртавӣ ва санаи ба ташкилоти суғуртавӣ ворид гардидани мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) аз ҷониби суғурташаванда ба брокер ва агенти суғуртавӣ интиқолшуда, уҳдадор аст шартномаҳои суғуртаи аз ҷониби брокер ва агенти суғуртавӣ аз номи он ва (ё) ба манфиатҳои ташкилоти суғуртавӣ басташударо иҷро намояд.

7. Агентҳои суғуртавӣ ба суғурташавандагон, шахсони суғурташуда, ғайриинтиқолшудагон, шахсоне, ки хоҳиши бастани шартномаи суғуртаро доранд, маълумот оид ба фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ, инчунин тибқи талаби онҳо маълумот оид ба фаъолияти худ, ваколатҳо ва ном, аз ҷумла, рақами телефон, речаи корӣ, макони ҷойгиршавӣ (барои агенти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ), номгӯӣ ва арзиши хизматрасонии худро пешниҳод менамоянд.

8. Ташкилотҳои суғуртавӣ ҳангоми бастани шартномаи хизматрасонӣ бо брокери суғуртавӣ номгӯи хизматрасонии аз ҷониби брокери суғуртавӣ пешниҳодшаванда, ҳуқуқи уҳдадорихои он, тартиби иҷрои шартнома, муҳлати амали он, арзиши хизматрасонӣ (андозаи маблағи ҳавасмандгардонии брокери суғуртавӣ), тартиби ҳисоббаробаркунии, аз он ҷумла тартиб ва муҳлати ба ташкилоти суғуртавӣ аз ҷониби брокери суғуртавӣ интиқол намудани маблағҳои пулии барои пардохти шартномаи суғурта (азнавсуғуртакунии) гирифташударо (агар ҷунин фаъолият аз ҷониби брокери суғуртавӣ амалӣ гардад) муайян менамоянд.

9. Дар сурати ба манфиати ташкилоти суғуртавӣ аз ҷониби брокери суғуртавӣ амалӣ намудани фаъолияти миёнаравӣ ё уҳдадор аст дар ин бора суғурташавандаро огоҳ намояд ва ҳуқуқи аз рӯи як шартномаи суғурта аз ташкилоти суғуртавӣ ва суғурташаванда гирифтани маблағи ҳавасмандгардонӣ барои хизмати расонидашударо надорад. Брокерҳои суғуртавӣ ҳуқуқ доранд, ки фаъолияти дигари хизматрасонии вобаста ба суғурта ва бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манънашударо, ба истиснои фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ, азнавсуғуртакунии ва агенти суғуртавӣ, амалӣ созанд. Брокер ва агенти суғуртавӣ ҳуқуқ надоранд хизматрасониро аз рӯи суғуртаи хатмӣ амалӣ намоянд.

10. Брокерҳои суғуртавие, ки маблағҳои пулиро аз суғурташавандагон (азнавсуғурташавандагон) ба ҳисоби пардохти шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни) қабул менамоянд, маблағи мазкурро ба суратҳисоби бонкии худ барои интиқол ба ташкилоти суғуртавӣ дар муҳлати на дертар аз се рӯзи корӣ ворид менамоянд. Брокерҳои суғуртавӣ ҳуқуқи анҷомдиҳии амалиёти дигарро бо истифодаи маблағи аз рӯи шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни) ба суратҳисоби мазкур воридшуда надоранд.

11. Фаъолияти брокерҳои суғуртавии хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалигардонии фаъолияти миёнаравӣ, ба сифати брокери суғуртавӣ иҷро намудани азнавсуғуртакуни иҷозат дода мешавад.

12. Брокери суғуртавӣ уҳдадор аст тибқи талаби суғурташаванда маълумотро оид ба номи худ, макони ҷойгиршавӣ, иҷозатнома барои амалигардонии фаъолияти миёнаравӣ ба сифати брокери суғуртавӣ, номгуи хизматрасонии ташкилоти суғуртавие, ки ба манфиатҳои он суғуртакуни амалӣ мегардад, пешниҳод намояд. Брокери суғуртавӣ маълумотро оид ба иштирок кардан ё накардан (бо нишон додани саҳм) дар сармояи оинномавии ташкилоти суғуртавӣ, намуд ва шартҳои суғуртакуни, инчунин таҳлили натиҷаҳои хизматрасонии суғуртавиرو бо назардошти талаботи суғурташаванда пешниҳод менамояд.

13. Брокери суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ маълумотро оид ба хавфи суғуртавӣ, объекти суғурта, предмети суғурта, эҳтиёҷи он ба суғуртакуни, ки аз суғурташаванда дастрас намудааст, инчунин маълумот ва ҳуҷҷатҳои дигарро барои бастан ва идома додани шартномаи суғурта ва иҷрои уҳдадориҳои худ бо тартиб ва ҳаҷме, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи байни ташкилоти суғуртавӣ ва брокери суғуртавӣ муқаррар намудаанд, пешниҳод менамояд.

14. Назорати фаъолияти брокери суғуртавӣ тибқи талаботи Қонуни мазкур аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ, инчунин иҷрои ҳуқуқ ва уҳдадориҳои бо шартномаи байни ташкилоти суғуртавӣ ва брокери суғуртавӣ пешбинигардида аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ амалӣ гардонида мешавад. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

15. Брокер ва агенти суғуртавӣ уҳдадоранд, ки ба суғурташаванда, шахси суғурташуда, фоидагиранда, инчунин шахсоне, ки хоҳиши бастан шартномаи суғуртаро доранд, аз рӯи дархости онҳо мафҳумҳои дар қоида ва шартномаи суғурта мавҷударо фаҳмонанд. Брокер ва агенти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ уҳдадоранд, маълумоти дар қисмҳои 7 ва 12 моддаи мазкур пешбинигардидаро дар сомонаи худ ҷойгир намоянд.

16. Ташкилотҳои суғуртавӣ феҳристи агентҳо ва брокерҳои суғуртавиرو, ки бо онҳо шартнома оид ба хизматрасонии вобаста ба суғуртаро бастаанд, пеш мебаранд ва маълумотро (насаб, ном, номи падар (дар ҳолати мавҷудият) ё номи брокер ва агенти суғуртавӣ, рақами шаҳодатнома ё шартнома) дар сомонаи худ ҷойгир менамоянд.

17. Фаъолияти агентҳои суғуртавӣ ва брокерҳои суғуртавӣ оид ба пешниҳоди хизматрасонии вобаста ба бастан ва иҷро намудани шартномаҳои суғурта (ба истиснои шартномаҳои азнавсуғуртакуни) ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) хориҷӣ ё брокерҳои суғуртавии хориҷие, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудаанд ва барои амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ иҷозатнома нагирифтаанд, дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст.

Моддаи 14. Актuariйҳои суғуртавӣ (ташкилоти актуарӣ)

1. Актuariйҳои суғуртавӣ бо супориши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) намудҳои зерини хизматрасониро анҷом медиҳанд:

- баҳисобгириҳои эҳтимолии рух додани воқеаҳои суғуртавӣ, муайян намудани такроршавӣ ва дараҷаи вазнинии оқибати зарари расонидашуда дар гуруҳҳои алоҳидаи хавфҳо ва аз рӯи маҷмӯи суғуртавӣ;

- асосноккунии хароҷоти зарурӣ барои ташкили раванди суғуртакуни ва ҳисоб намудани арзиши аслии хизматрасонии суғуртавӣ;

- муқаррар намудани андозаи тариф оид ба ҳар як намуди суғурта (азнавсуғуртакуни) бо дарназардошти хусусияти дарозмуддат ва кӯтоҳмуддат будани амалисозии онҳо барои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни);

- арзёбии натиҷаҳои фаъолияти сармоягузори ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) бо истифодаи ҳисобҳои актуарӣ;

- банақшагирии даромадҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) аз рӯи намудҳои гуногуни суғурта (азнавсуғуртакуни).

2. Актуарийи суғуртавӣ бояд забони давлатиро донад, дорои таҳсилоти олии математикӣ, техникӣ ё иқтисодии бо ҳуҷҷати дахлдори тасдиқгардидаи дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътирофшуда, инчунин шаҳодатномаи таҳассусии тасдиққунандаи дониши ӯ дар соҳаи ҳисобҳои актуарӣ бошад.

Моддаи 15. Адҷастерҳои суғуртавӣ (ташкилоти адҷастерӣ)

1. Адҷастерҳои суғуртавӣ бо супориши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) намудҳои зерини хизматрасониро амалӣ менамоянд:

- азназаргузаронӣ ва ташҳиси объекти суғуртавӣ баъд аз рух додани ҳодисаи суғуртавӣ;
- таҳлили далелҳо ва ҳолатҳои ба миён омадани хавфи ҳодисаи суғуртавӣ;
- муқаррар намудани сабабҳои осеббинии объекти суғуртавӣ, расонидани зиён ё зарар ба объекти мазкур ва мавҷуд будани ҳодисаи суғуртавӣ;
- ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ - муқаррар намудани дараҷаи осеб ва андозаи зараре, ки дар натиҷаи ҳодисаи суғуртавӣ расонида шудааст;
- муайян намудани маблағи ҷуброни суғуртавии пардохтшаванда;
- тартиб додани хулоса (санад) оид ба ҳодисаи суғуртавӣ барои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ).

2. Адҷастерҳои суғуртавӣ фаъолияти худро тибқи шартномаи бо ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) басташуда амалӣ менамоянд.

3. Хулосаи (санади) тартибдодаи адҷастерҳои суғуртавӣ, метавонад дар мавриди ҷуброни зарар ва ҳалли баҳсҳо аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) истифода бурда шавад.

4. Адҷастерҳои суғуртавӣ ҳуқуқ надоранд ба сифати ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакуниро анҷом диҳанд, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намоёнд ва дар фондҳои оинномавии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошанд.

Моддаи 16. Ассистанси суғуртавӣ

1. Ҳаққи хизматрасонии ассистанси суғуртавиرو ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бе иштироки суғурташавандагон (шахсони суғурташуда) пардохт менамояд.

2. Ассистанси суғуртавӣ ҳуқуқ надорад, ки ба сифати ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакуниро анҷом диҳад, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намоёнд ва дар фондҳои оинномавии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошад.

Моддаи 17. Сюрвейери суғуртавӣ

1. Сюрвейери суғуртавӣ фаъолияти худро мутобиқи шартномае, ки бо ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё суғурташаванда бастааст, иҷро менамояд.

2. Сюрвейери суғуртавӣ ҳуқуқ надорад, ки ба сифати ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакуниро анҷом диҳад, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намоёнд ва дар фондҳои оинномавии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошад.

Моддаи 18. Суғурташаванда

1. Суғурташаванда шартномаҳои суғуртаи ҳатмӣ ва ихтиёрии манфиатҳои шахсӣ, молумулкӣ ва ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ менамояд.

2. Суғурташаванда метавонад шартномаҳои суғуртаи шахсии шахсони сеюмро ба манфиати охири (шахсони суғурташуда) бандад.

3. Барои гирифтани ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) аз рӯи шартномаҳои суғуртаи суғурташаванда ҳуқуқ дорад ҳангоми бастани шартномаҳои суғуртаи ихтиёрий ва ҳатмӣ шахсони сеюм (фоидагирандагон)-ро дарҷ намояд, инчунин дар давоми амали шартномаи суғуртавӣ аз рӯи салоҳиди худ онҳоро иваз намояд.

4. Суғурташаванда ҳангоми бастани шартномаи суғуртаи ихтиёрий ва ҳатмӣ ҳуқуқи интихоби ташкилоти суғуртавиरो дорад.

БОБИ 3. АМАЛИСОЗИИ ФАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Моддаи 19. Ҳодисаи суғуртавӣ

1. Ҳангоми суғуртаи ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ намудҳои ҳодисаҳои суғуртавӣ бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳангоми суғуртаи ихтиёрий бо шартномаи суғуртавӣ муайян карда мешаванд.

2. Далели рух додани ходисаи суғуртави дар асоси ҳуҷҷатҳои дахлдор ва дигар маълумот, ки боэътимод будани онҳо боиси шубҳа намегардад, бо қарори суд ва дигар мақомот, инчунин дар ҳолатҳои зарурӣ дар асоси ҳулосаи дахлдори эксперти муқаррар карда мешавад.

3. Асосноккунии ҳодисаи суғуртавии руҳдода ва зарари расонидашуда бо гирифтани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳодисаи мазкур аз мақомоти дахлдор ба зиммаи суғурташаванда воғузур карда мешавад. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртави суғурташаванда ҳуқуқи аз ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) талаб намудани маблағи суғуртавии дахлдор (ҷуброни суғуртави) ва иҷрои уҳдадориҳои дигарро пайдо мекунад, ки онҳоро шартномаи суғурта ё қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, дар навбати худ аз тарафи ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) уҳдадори дахлдор ба вучуд меояд.

Моддаи 20. Маблағи суғуртави, пардохти суғуртави ва ҷуброни суғуртави

1. Андозаи маблағи суғуртави, пардохти суғуртави ва ҷуброни суғуртави дар асоси шартномаи суғуртави муайян карда мешаванд. Ҳангоми суғуртаи ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ онҳо набояд аз андозаи муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон кам бошанд.

2. Тартиб ва муҳлати додани маблағи суғуртави, пардохти суғуртави ва ҷуброни суғуртави ҳангоми суғуртаи ихтиёрӣ бо шартномаи суғуртави муайян карда мешаванд.

3. Ҳангоми суғуртаи молу мулк маблағи суғуртави наметавонад аз арзиши воқеии молу мулк (арзиши суғуртави) дар лаҳзаи бастанӣ шартнома зиёд бошад. Маблағи суғуртавии дар шартнома дарҷгардида мавриди баҳси тарафҳо қарор гирифта наметавонад, ба истиснои ҳолатҳои, ки ташкилоти суғуртави исбот намояд, ки суғурташаванда онро ба иштибоҳ андохтааст. Агар маблағи суғуртавии бо шартнома муайяншуда аз арзиши суғуртавии молу мулк (арзиши молу мулк) зиёд бошад, шартномаи суғурта дар он қисми маблағи суғуртави, ки он аз арзиши суғуртавии молу мулк (арзиши молу мулк) дар лаҳзаи бастанӣ шартнома зиёд аст, эътибор надорад.

4. Ҳангоми суғуртаи молу мулк ё масъулият ҷуброни суғуртави набояд аз ҳаҷми зарари воқеӣ, ки ба суғурташаванда (шахси суғурташуда) расидааст, зиёд бошад.

5. Агар маблағи суғуртави аз арзиши суғуртавии молу мулк кам бошад, ҳаҷми ҷуброни суғуртави тибқи таносуби маблағи суғуртави ба арзиши суғуртавии молу мулк коҳиш меёбад, агар дар шартномаи суғурта тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

6. Агар молу мулк аз ҷониби якҷанд ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ба он маблағе, ки дар маҷмӯъ аз арзиши суғуртавии молу мулк зиёд аст, суғурта шуда бошад (суғуртаи дуқарата), ҷуброни суғуртавии аз ҳамаи ташкилотҳои суғуртави оид ба суғуртаи мазкур гирифташаванда набояд аз арзиши суғуртавии молу мулк зиёд бошад. Дар ин ҳолат ҳар як ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҷуброни суғуртави мутаносибан ба натиҷаи тақсими арзиши суғуртавии молу мулк ба маблағи суғуртавии умумӣ аз рӯи ҳама шартномаҳои суғурта пардохт менамояд.

7. Шартномаи суғуртаи молу мулк наметавонад бо қарори ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) иваз намудани ҷуброни суғуртави бо ҷуброни зарар (пурра ё қисман) дар шакли молумулкӣ (аслӣ) (дар доираи ҷуброни суғуртави) пешбинӣ намояд.

8. Ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҳуқуқ дорад, ки назорати беосеб нигоҳ доштани молу мулки суғурташударо анҷом диҳад ва дар ҳолати муқаррар намудани далелҳои муносибати бесарусомона ё нигоҳдори номатлуби молу мулки суғурташуда ба суғурташавандагон оид ба бартараф намудани камбудҳои ошкоргардида таъиноти барои иҷро ҳатмӣ пешниҳод намояд ва дар сурати иҷро накардани он ҳуқуқ дорад андозаи маблағи суғуртави кам кунад.

9. Ҳангоми суғуртаи ихтиёрии шахсӣ маблағи суғуртави бо шартномаи суғуртави муайян карда мешавад. Ҳангоми суғуртаи ихтиёрии шахсӣ ба суғурташаванда (шахси суғурташуда, фоидагиранда), новобаста ба додани маблағ аз рӯи суғуртаи иҷтимоӣ, инчунин шартномаи суғуртавии дигар ё бо тартиби ҷуброни зарар, пардохти суғуртави дода мешавад.

10. Пардохти маблағи суғуртави (ҷуброни суғуртави, пардохти суғуртави) аз ҷониби ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ба суғурташаванда дар асоси ҳуҷҷатҳо ва ҳулосаҳои тиббӣ, мақомоти судӣ, тафтишотӣ ва ташкилотҳои дахлдори дигар анҷом дода мешавад.

11. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртави ба ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни), ки пардохти ҷуброни суғуртави (пардохти суғуртави) аз рӯи шартномаи суғуртаи масъулият анҷом додааст, дар доираи ин маблағ ҳуқуқи талаби регрессӣ нисбат ба шахси гунаҳкор, ки бо айби ӯ ба суғурташаванда ё шахсони сеюм зиён (зарар) расонида шудааст, мегузарад. Агар суғурташаванда аз даъвои худ нисбат ба шахси мазкур ё аз ҳуқуқҳои, ки иҷрои ин талаботро таъмин менамоянд, даст кашад, дар ин ҳолат ташкилоти

суғуртаві (азнавсуғуртакуні) аз пардохти он қисми ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві), ки бояд аз ин шахс меситонид, озод карда мешавад.

12. Агар суғурташаванда ё шахсе, ки ба манфиати ӯ пардохти ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві) анҷом дода мешавад, ҷуброни пурраи зиёнро (зарарро) аз шахси гунаҳкори зиёнрасонида (зараррасонида) гирифта бошад, дар ин сурат ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) аз додани ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві) озод мегардад. Ҳангоми аз тарафи шахси гунаҳкор қисман додани ҷуброни зиён (зарар), ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) пардохти ҷуброни суғуртавиरो (пардохти суғуртавиरो) бо дарназардошти маблағе, ки шахси мазкур аз шахси гунаҳкор гирифтаст, анҷом медиҳад.

13. Дар лаҳзаи аз ҷониби ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) ба суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва фоидагиранда аз рӯи шартномаи суғурта пардохт намудани ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві) ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) уҳдадор аст расмиёти зерини санҷиши дахлдори суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва фоидагирандаро аз рӯи шартномаи суғурта анҷом диҳад:

- ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият ва ҷои истиқомати суғурташаванда ё молик- бенефитсиар ва фоидагирандаи шахси воқеиро талаб намояд, шахсияти онҳоро муайян кунад ва санҷад;

- ном, рақами мушаххаси андозсупоранда ё рамзи ташкилоти хориҷӣ, рақами бақайдгирии давлатӣ, ҷойи бақайдгирии давлатӣ ва ҳуқуқ ба моликият, инчунин суроғи маҳалли ҷойгиришии суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва фоидагирандаи шахси ҳуқуқиро муайян намояд.

14. Пеш аз он ки ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) ба суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва фоидагиранда ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві)-ро аз рӯи шартномаи суғурта пардохт намояд, ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) уҳдадор аст, ки шахси сиёсии бонуфуз будан ё набудани суғурташаванда ё молик- бенефитсиар ваё фоидагиранда, инчунин дорои хавф будани онҳоро тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом» муайян намуда, чораҳои дахлдор андешиад. Дар сурати ошкор кардани хавф ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) уҳдадор аст, ки пеш аз пардохт намудани ҷуброни суғуртаві (пардохти суғуртаві) аз рӯи шартномаи суғурта оид ба аҳд/амалиёти шубҳанок ба мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни зикргардида хабар диҳад.

15. Ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) уҳдадор аст ҳуҷҷатҳо ва маълумоти заруриро на камтар аз панҷ сол пас аз анҷом ёфтани муносибатҳои корӣ ва баста шудани суратҳисоб нигоҳ дорад (**ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573**).

Моддаи 21. Суғуртаи муштарак

1. Ҳангоми мавҷуд будани созишномаи дахлдор оид ба суғуртаи муштарак байни ташкилотҳои суғуртаві (азнавсуғуртакуні), яке аз онҳо метавонанд ташкилотҳои дигари суғуртавиरो дар муносибатҳои бо суғурташавандагон дошташон муаррифӣ намоянд ва дар назди охири танҳо аз рӯи ҳиссаи худ масъул монанд.

2. Ҳангоми суғуртаи муштарак шартҳои шартномаи суғурта тибқи қоидаҳои суғуртаи ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні) муайян карда мешаванд, ки ба худ вазифаҳо ва салоҳияти ташкилоти суғуртави пешбарро бо шартҳои муайянкардаи шартномаи суғуртаи муштарак қабул кардааст. Ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакунии) дар шартномаи суғуртаи муштарак ширкаткунанда ҳуқуқдоранд шартномаҳои суғуртави бо шартҳои дигар, ки дар қоидаҳои онҳо аз рӯи намуди суғуртаи мазкур пешбинӣ нашудааст, банданд.

3. Дар суғуртаи муштарак иштироки он ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакуні), ки дар иҷозатномаи ӯ намуди суғуртаи мазкур дарҷ нагардидааст, манъ аст.

Моддаи 22. Азнавсуғуртакунӣ

1. Ташкилоти суғуртаві (азнавсуғуртакунӣ) ҳуқуқ дорад иҷрои қисми уҳдадориҳои худро оид ба суғуртакунӣ дар ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакунии) дигар бо роҳи азнавсуғуртакунӣ таъмин намояд.

2. Азнавсуғуртакунӣ ба намудҳои мутаносиб ва номутаносиб тақсим мешавад. Мавҷуд будани иҷозатномаи азнавсуғуртакунӣ ба соҳиби иҷозатнома ҳуқуқ медиҳад, ки фаволятро дар самти азнавсуғуртакунии мутаносиб ва номутаносиб амалӣ намояд.

3. Ҳангоми азнавсуғуртакунии мутаносиб ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба зиммаи худ уҳдадорӣ қабул менамояд, ки пардохти ҷуброни суғуртави (пардохти суғуртави) ҳангоми фарорасии шартҳои бо шартномаи суғуртави дахлдор пешбинишуда дар ҳаҷми мутаносиби ҳиссаҳои уҳдадориҳои суғуртаві, ки аз ташкилоти суғуртаві (седент) аз рӯи шартномаи азнавсуғуртакунӣ қабул кардааст, анҷом диҳад.

4. Хангоми азнавсуғуртакунии номутаносиб ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба зиммаи худ уҳдадорӣ қабул менамояд, ки пардохти ҷуброни суғуртавии (пардохти суғуртавии) ҳаҷми зарарро ба андозаи зиёда аз миқдори маблағҳои нигоҳдории худии ташкилоти суғуртавӣ (седент) дар ҳолати ба амал омадани шартҳои бо шартномаи суғуртавии дахлдор пешбинишуда амалӣ намояд.

5. Муносибати байни ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки қисми масъулияти худро медиҳад ва ташкилоти суғуртавие (азнавсуғуртакуние), ки масъулияти мазкурро ба зимма мегирад, тибқи шартномаи азнавсуғуртакунӣ ба танзим дароварда мешавад. Дар ин маврид уҳдадории ташкилоти суғуртавӣ (седент) дар назди суғурташаванда пурра боқӣ мемонад.

6. Супоридани минбаъдаи қисми хавфи пардохт аз рӯи шартномаи азнавсуғуртакунӣ аз ҷониби ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба ташкилотҳои азнавсуғуртакунии дигар иҷозат дода мешавад.

7. Азнавсуғуртакунӣ барои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки уҳдадорихоии суғуртавии қабулнамударо аз ҳисоби маблағҳои худӣ рӯйпӯш карда наметавонанд, ҳатмӣ мебошад.

8. Азнавсуғуртакунии хавфхоро ҳам дар ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳам дар ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) хориҷӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур анҷом додан мумкин аст.

9. Суғуртаи ҳатмии давлатӣ бо азнавсуғуртакунӣ фаро гирифта намешавад.

10. Ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда (муштарак ё пурра бо сармояи хориҷӣ таъсисёфта) ҳуқуқи қабул намудани хавфро ба азнавсуғуртакунӣ аз рӯи намудҳои суғуртае, ки барои амалӣ намудани онҳо иҷозатнома гирифтаанд, доранд.

11. Азнавсуғуртакунӣ ба тарзи факултативӣ (ихтиёрӣ) ва облигаторӣ (ҳатмӣ) амалӣ мегардад:

- хангоми азнавсуғуртакунии факултативӣ (ихтиёрӣ) ташкилоти суғуртавӣ (седент) ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ бо уҳдадорихоии шартномавии пешакӣ алоқаманд нестанд. Қарор дар бораи зарурат ва ҳаҷми азнавсуғуртакунӣ, инчунин оид ба додани хавфҳо ба азнавсуғуртакунӣ аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (седент) ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ аз рӯи ҳар як хавф бо тартиби алоҳида қабул карда мешавад. Азнавсуғуртакунии ихтиёрӣ дар сурате истифода бурда мешавад, агар хавфи ба азнавсуғуртакунӣ додашаванда тибқи шартномаи азнавсуғуртакунии амалкунанда пӯшонидани наштавад;

- азнавсуғуртакунии облигаторӣ (ҳатмӣ) тибқи шартнома амалӣ гардида, дар асоси он як шахс (ташкилоти азнавсуғуртакунӣ) мувофиқи маблағи муайянгардида, яъне мукофоти азнавсуғуртакунӣ (ҳаққи азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор мегардад, ки ҳиссаи хавфи муқарраршудаи шахси дигарро (ташкилоти суғуртакуниро, азнавсуғурташавандаро) ба масъулияти худ гирад.

12. Ташкилотҳои суғуртавии ватанӣ дар ҳолати мавҷуд набудани ташкилотҳои азнавсуғуртакунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд на камтар аз 5 фоизи хавфҳои аз рӯи шартномаҳои асосии суғурта дар ташкилотҳои азнавсуғуртакунии хориҷӣ қабулшударо, ки рейтинги баланди байналмилалӣ доранд, аз нав суғурта кунанд.

Моддаи 23. Суғуртаи ҷамъшаванда

1. Суғуртаи руҳ додани воқеаи муайян дар ҳаёти шахси суғурташуда хангоми ба вуқӯъ омадани ҳодисаи пешакӣ дарҷгардида амалисозии пардохти суғуртавиرو ба андозаи маблағи муқарраршуда пешбинӣ менамояд.

2. Суғуртаи ҳаёт бо иштироки суғурташаванда дар даромади сармоягузори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) маҷмӯи намудҳои суғуртаи ҷамъшаванда мебошад, ки анҷомдиҳии пардохти суғуртавиرو бо маблағи қайдшуда ё пардохтҳои суғуртавиرو бо намуди нафақа ё аннуитет (рента) дар ҳолатҳои фавти шахси суғурташуда ё дар давоми зиндагии ӯ то ба охир расидани муҳлати суғурта ё то синну соли дар шартномаи суғурта муайянгардида ба он шарте, ки суғурташаванда (шахси суғурташуда, фоидагиранда) дар фоидаи дар натиҷаи фаъолияти маблағгузорӣ, афзоиши маблағи суғуртавӣ ва воридшавии мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) иловагӣ ташкилоти суғуртавӣ бадасторанда ширкат меварзад, пешбинӣ менамояд. Тартиби иштироки шахси суғурташуда (фоидагиранда) дар даромаде, ки ташкилоти суғуртавӣ дар натиҷаи фаъолияти сармоягузорӣ (маблағгузорӣ) ба даст меорад, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 24. Мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ)

1. Мукофоти суғуртави (ҳаққи суғуртави)-ро суғурташаванда бо пули миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истисноии ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, пардохт менамояд.

2. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи суғуртаи ихтиёрӣ тибқи маблағи суғуртавӣ, ки суғурташаванда бо ташкилоти суғуртавӣ мувофиқа кардаанд, муайян карда мешавад.

3. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи суғуртаи ҳатмии давлатӣ бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

4. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи суғуртаи ҳатмӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ тибқи дастурамали тасдиқнамудаи ӯ барои ҳар як намуди мушаххаси суғуртаи ҳатмӣ, ки бо **мақоми назорати суғуртавӣ** мувофиқа гардидааст, муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

5. Тартиби ҳисобкунӣ ва пардохти ҳаққи суғуртавиरो хангоми суғуртаи ихтиёрӣ ва ҳатмӣ ташкилоти суғуртавӣ бо розигии суғурташаванда дар асоси шартнома муқаррар менамояд.

6. Корфармоён - шахсони ҳуқуқӣ уҳдадоранд бо супориши кормандони худ, ки шартномаи суғуртаи ихтиёрӣ аз ҳодисаҳои нохуш ё ҳаётро бастаанд, аз ҳисоби музди меҳнати онҳо (даромадашон) ҳаққи суғуртавиरो нигоҳ дошта, ба суратҳисоби ташкилоти суғуртавӣ гузаронанд.

7. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад, ки хангоми зиёдшавии хавфи руҳ додани ҳодисаи суғуртавии объекти суғурташуда, бо розигии суғурташаванда андозаи ҳаққи суғуртавиरो балеанд намояд, агар ҳудуди ҷадвали ҳаққи суғуртавӣ (тарифҳо) чунин имкониятро дода тавонад.

Моддаи 25. Тарифи суғуртавӣ

1. Тарифи суғуртавӣ ҳамчун меъёри андозаи ҳаққи суғуртавӣ мустақилона аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ бо назардошти объекти суғурта ва хусусияти хавфи суғуртавӣ муайян карда мешавад.

2. Ташкилотҳои суғуртавӣ уҳдадоранд тарифҳои суғуртавии аз лиҳози актуарӣ (иқтисодӣ) асоснокшударо, ки тибқи услуби баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ анҷом дода мешаванд, истифода намоянд.

3. Талабот нисбат ба услуби баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ, аз ҷумла ба таркиб ва мазмун, тарз ва принципҳои баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ (андозаи тарифҳои асосӣ ва коэффитсиенти онҳо ё ифодаи ниҳони коэффитсиентҳои нишондодашуда) аз рӯи намудҳои суғурта, нисбат ба тартиби истифодаи маълумоти омӯрӣ аз рӯи намудҳои суғуртаро мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

БОБИ 4. ТАЪМИНИ УСТУВОРИИ МОЛИЯВИЮ ИҚТИСОДӢ ВА ПАРДОХТПАЗИРИИ ТАШКИЛОТҲОИ СУҒУРТАВӢ (АЗНАВСУҒУРТАКУНӢ)

Моддаи 26. Шартҳои таъмини устувории молиявию иқтисодӣ ва пардохтпазирии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ)

1. Кафолатҳои таъмини устувории молиявӣ ва пардохтпазирии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) тарифҳои суғуртавии аз ҷиҳати иқтисодӣ асоснокшуда, захираҳои суғуртавии кофӣ барои иҷрои уҳдадориҳо (оид ба суғуртакунӣ, суғуртаи муштарак, азнаву суғуртакунӣ ва суғуртаи мутақобила), маблағҳои худӣ (сармоя), азнаву суғуртакунӣ мебошанд.

2. Маблағҳои худии (сармояи) ташкилотҳои суғуртавӣ ва азнаву суғуртакунӣ (ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила) сармояи оинномавӣ, сармояи захиравӣ, сармояи иловагӣ, фонди хавасмаңгардонӣ, инчунин фонди тақсимнашударо дар бар мегиранд.

3. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) бояд маблағҳои худиро (сармояро) дар асоси шартҳои гуногуншаклӣ, бозоргирӣ, баргардонӣ ва даромадноқӣ сармоягузорӣ (маблағгузорӣ) намоянд.

4. Мақоми назорати суғуртавӣ вобаста ба тахассуси ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) ва хусусияти шартҳои намудҳои суғурта, номгӯи дороии барои сармоягузорӣ иҷозатдодашуда, инчунин тартиби сармоягузори маблағҳои захираҳои суғуртавиеро, ки талаботи пешбинишударо ба эмитентҳои коғазҳои қиматнок ё барориши коғазҳои қиматнок, ба таркиби дороие, ки ҷойгиршавии маблағҳои худӣ дар он иҷозат дода шудааст, муқаррар менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

5. Сармоягузори маблағҳои худӣ аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) мустақилона ё ба тарзи додани қисми маблағҳо ба идоракунии ба боварӣ асосёфтаи ташкилоти идоракунанда анҷом дода мешавад.

6. Ташкилотҳои суғуртавӣ ва азнаву суғуртакунӣ (ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила) бояд дорои сармояи (фонди) оинномавии ҳадди ақалли пурра бо пули миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохтшуда бошанд, ки андозаи онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

7. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) уҳдадоранд талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазириро дар қисмати ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ, тартиб ва шартҳои сармоягузории (маблағгузории) маблағҳои худӣ (сармоя) ва маблағҳои захираҳои суғуртавӣ, таносуби меъёрии маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои қабулкарда, инчунин дигар талаботро, ки Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар кардаанд, риоя намоянд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

8. Тартиби ҳисобкунии таносуби меъёрии маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои қабулнамудаи (аз ҷумла, муайянсозии нишондиҳандаҳои барои ҷунин ҳисобкуни истифодашаванда) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

9. Дар ҳолати аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) риоя нагардидани таносуби меъёрии маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои ба зиммагирифта ташкилоти мазкур уҳдадор аст, ба мақоми назорати суғуртавӣ нақшаи солимгардонии вазъи молиявиро пешниҳод намояд, ки нисбат ба он талаботи мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар мегардад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 27. Захираҳои суғуртавӣ

1. Барои таъмини иҷрои уҳдадориҳо оид ба суғуртакуни, азнавсуғуртакуни ва суғуртаи мутақобила ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) захираҳои суғуртавиرو ташкил медиҳанд.

2. Ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ бо мақсади анҷомдиҳии пардохтҳои суғуртавии (чубронҳои суғуртавии) минбаъда аз рӯи шартномаҳои суғуртакуни, азнавсуғуртакуни ва иҷрои амалҳои дигар тибқи шартномаҳои мазкур (уҳдадориҳои суғуртавӣ) бояд ба арзёбии актуарии уҳдадориҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) асос ёбад.

3. Ташкилоти суғуртавӣ уҳдадор аст маблағҳои захиравии суғуртавиرو бо шартҳои диверсификация, бозоргирӣ, баргардонӣ ва даромадноқӣ бо тартиби тасдиқнамудаи *мақоми назорати суғуртавӣ* сармоягузорӣ ё бо тарзи дигар ҷойгир намояд. Ташкилотҳои суғуртавӣ ҳуқуқ надоранд маблағҳои захиравии суғуртавиرو барои сармоягузории векселҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҷойгир намоянд ва аз ҳисоби маблағҳои захиравии суғуртавӣ қарз диҳанд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

4. Сармоягузории маблағҳои захиравии суғуртавиرو ташкилотҳои суғуртавӣ мустақилона ё бо роҳи додани қисми маблағҳо ба идоракунии ба боварӣ асосёфтаи ташкилоти идоракунанда анҷом медиҳанд.

5. Ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) бо тартиб ва меъёрҳои тарҳи ҳиссаҷудокунӣ ба фондҳои захиравии суғуртавии муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

6. Маблағҳои захираҳои суғуртавӣ танҳо барои иҷрои уҳдадориҳои суғуртавӣ истифода мегардад.

Моддаи 28. Интиқоли портфели суғуртавӣ

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) метавонад ва дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадор аст уҳдадориҳоро аз рӯи шартномаҳои суғурта (портфели суғуртавӣ) ба як ё якчанд ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобилаи ба талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ ҷавобгӯ, бо назардошти уҳдадориҳои азнавқабулшуда ва дорои иҷозатнома оид ба амалисозии намудҳои суғурта, ки аз рӯи онҳо портфели суғуртавӣ (ивази ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) интиқол дода мешавад, супорад.

2. Пурра ё қисман интиқол намудани портфел бе розигии пешакии мақоми назорати суғуртавӣ ба ҷо оварда намешавад. Ҳангоми интиқол намудани портфели суғуртавӣ ва гузашт намудани созишнома ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дигар ҳуқуқи суғурташавандагон набояд халалдор гардад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

3. Ба таркиби портфели суғуртавии интиқолшаванда дохил мешавад:

- уҳдадориҳо аз рӯи шартномаҳои суғурта, ки ба захираҳои суғуртавии ташаккулёфта мувофиқ мебошанд;

- дороие, ки барои пӯшонидани захираҳои суғуртавии ташаккулёфта қабул гардидааст.

4. Асосҳои интиқоли портфели суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ҷунин мебошанд:

- бозхонди иҷозатномаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) барои амалӣ намудани фаъолияти суғуртавӣ бо ташаббуси мақоми назорати суғуртавӣ; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- риоя нашудани талаботи муқарраргардидаи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), ки ба бадшавии вазъи молиявии он оварда мерасонад, агар

интиқоли портфели суғуртавӣ бо нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пешбинӣ шуда бошад;

- қабули қарор аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба азнавшкилкунӣ ё барҳамдиҳӣ;

- қабули қарор аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба ихтиёран рад кардани амалисозии фаъолияти суғуртавӣ ё намудҳои алоҳидаи суғуртакунӣ;

- асосҳои дигаре, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

5. Интиқоли портфели суғуртавӣ дар асоси шартнома оид ба интиқоли портфели суғуртавии байни ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ ва ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) қабулқунандаи портфели суғуртавӣ басташуда, инчунин санади қабулу интиқоли портфели суғуртавӣ анҷом дода мешавад. Талабот ба мазмуни шартнома ва санади қабулу интиқоли зикргардида аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар карда мешавад. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

6. Ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ дар сомонаи худ хабарномаро оид ба мақсади интиқолдиҳии портфели суғуртавӣ ҷойгир менамояд, инчунин ин хабарномаро дар нашрияҳои муайяннамудаи мақоми назорати суғуртавӣ нашр менамояд. **(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)**

7. Рад кардани ивазкунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунии) ба қатъшавии пеш аз муҳлати шартномаи суғуртавӣ ва ба суғурташаванда баргардонидани қисми мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) мутаносибан ба фарқи байни муҳлати шартномаи суғурта басташуда ва муҳлате, ки дар давоми он шартномаи мазкур амал кардааст ё ба пардохти маблағи харидашаванда аз рӯи шартномаи суғуртаи ҳаёт анҷом меёбад.

8. Ташкилоти суғуртавие (азнавсуғуртакуние), ки портфели суғуртавиरो қабул менамояд, уҳдадор аст:

- санҷиши мутобикати шартномаҳои суғуртавиरो ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи уҳдадориҳои қабулнамудаи ташкилоти мазкур аз рӯи шартнома оид ба интиқоли портфели суғуртавӣ ташкил намояд;

- ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ маълумотро дар бораи фаъолият ва вазъи молиявии худ пешниҳод намояд;

- ба ташкилотҳои азнавсуғуртакунӣ оид ба ивазкунии азнавсуғурташаванда дар шартномаҳои азнавсуғуртакунии аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) басташуда, ки интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ аст ва ба зиммаи ташкилоти қабулқунанда гузаштани иҷрои уҳдадориҳои шартномаҳои суғуртавии дар портфели суғуртавии интиқолшуда дохил гардидаанд, хабар медиҳад;

- амалиёти дигарро, ки аз шартнома оид ба интиқолдиҳии портфели суғуртавӣ бармеояд, иҷро менамояд.

Моддаи 29. Баҳисобгирӣ ва ҳисобот

1. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) баҳисобгирии муҳосибавӣ, ҳисоботи муҳосибавӣ (молиявӣ), ҳисоботи оморӣ, инчунин ҳисоботи дигари барои амалисозии назорат дар соҳаи фаъолияти суғуртавӣ зарурро (минбаъд - ҳисобот бо тартиби назорат) анҷом медиҳанд.

2. Дар ҳисобот бо тартиби назорат маълумоти зерин дарҷ мегарданд:

- таносуби меъёри маблағҳои худии (сармоия) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва уҳдадориҳои қабулгардида;

- таркиб ва андозаи захираҳои суғуртавии ташаккулёфта ва натиҷаҳои тағйирёбии онҳо;

- таркиб ва сохтори дороие, ки дар он маблағҳои худии (капитали) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷойгир шудаанд;

- таркиб ва сохтори дороие, ки дар он маблағҳои захираҳои суғуртавии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷойгир шудаанд;

- амалиёт оид ба азнавсуғуртакунӣ бо нишон додани маълумот дар бораи азнавсуғурташаванда ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ;

- сохтори натиҷаи молиявии фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз рӯи намудҳои алоҳидаи суғуртакунӣ;

- ҳайати саҳмдорон (иштирокчиён) ва ҳиссаи онҳо дар сармоияи оинномавии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- маълумоти дигаре, ки бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақоми назорати суғуртавӣ пешбинӣ гардидааст. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

3. Талаботи баҳисобгирии муҳосиби амалиёт оид ба суғуртакунӣ, суғуртаи муштарак, азнавсуғуртакунӣ ва суғуртаи мутақобила (аз ҷумла хусусиятҳои истифодаи нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибӣ), инчунин хусусиятҳои ташаккулёбии маълумоти дар ҳисоботи муҳосиби (молиявӣ) ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) кушодашаванда, аз ҷумла, намунаҳои шаклҳои ҳисоботҳои муҳосибӣ (молиявӣ) бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мегарданд.

4. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳисоботи омӯрӣ ва ҳисобот оид ба назоратро аз рӯи шакл ва тартиби аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ муқарраршуда таҳия менамоянд ва ин ҳисоботҳо ба мақоми назорати суғуртавӣ пешниҳод мегарданд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

5. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳисоботҳои муҳосибиро (молиявиро) мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мурағаб месозанд.

6. Брокерҳои суғуртавӣ ҳисоботҳои омӯрӣ аз рӯи шакл ва бо тартибе, ки мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар кардааст, таҳия намуда, онҳоро ба мақоми назорати суғуртавӣ пешниҳод менамоянд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

7. Шарт ва шакли пешниҳоди ҳисоботҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва брокерҳои суғуртавиरो дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ ва таносуби назоратии нишондиҳандаи онро мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар намуда, ба маълумоти ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва брокерҳои суғуртавӣ на дертар аз рӯзи охирини давраи ҳисоботии дахлдор бо роҳи ҷойгир намудани маълумоти мазкур дар сомонии расмӣ худ анҷом медиҳад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

8. Ташкилоти болоии суғуртавии гурӯҳҳои суғуртавӣ уҳдадор аст ба мақоми назорати суғуртавӣ ҳисобот оид ба тартиби назоратро дар асоси муттаҳидгардонӣ аз рӯи шакл, тартиб ва дар муҳлате, ки онҳоро мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар кардааст, пешниҳод намояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

9. Мақоми назорати суғуртавӣ дар сомонии расмӣ худ маълумоти маҷмӯӣ оид ба фаъолият ва ҳисоботи субъектҳои фаъолияти суғуртавиरो ҷойгир менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 30. Назорати дохилӣ

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст низоми назорати дохилии таъминкунандаи ноилшавӣ ба мақсадҳои зеринро ташкил кунад:

- самаранокӣ ва натиҷагирии (аз ҷумла, безарарии) фаъолияти молиявӣю хоҷагидорӣи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳангоми иҷро намудани амалиёти суғуртавӣ ва амалиёти дигар;

- самаранокӣи идоракунии дороиҳо, аз ҷумла таъмини хифзи онҳо, маблағҳои худӣ (сармоя), захираҳои суғуртавӣ ва уҳдадориҳои дигари ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- самаранокӣи идоракунии хавфҳои ташкилоти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакунӣ (ошқорсозӣ, арзёбии хавфҳо, муайянсозии дараҷаи кофии хавфҳои базиммагирифтаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), чораҷӯӣ оид ба нигоҳдориҳои сатҳи хавфҳо, ки ба устувории молиявӣ ва пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) таҳдид намекунад);

- боэътимодӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисоботҳои муҳосибӣ (молиявӣ), ҳисоботи омӯрӣ, ҳисобот оид ба тартиби назорат, таҳия ва пешниҳоди саривақтии чунин ҳисобот;

- риояи қоидаҳои одоб, принципҳои касбият ва салоҳиятноки аз ҷониби кормандони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, *маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом* тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573).

2. Мутобиқи ваколатҳои муайяннамудаи ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва ҳуҷҷатҳои дохилии ташкили фармоиши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) назорати дохилиро анҷом медиҳанд:

- мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- сармуҳосибӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) (муовинони ӯ);

- аудиторӣ дохилии (ҳадамоти аудити дохилии) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- шахси мансабдор, сохтори таркибии барои риояи қоидаҳои назорати дохилӣ ва татбиқи барномаҳо оид ба амалисозии онҳо масъул, ки тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, *маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом*» таҳия гардидаанд (ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573);

- актуарий;

- кормандон ва сохторҳои таркибии дигари ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) мутобиқи ваколатҳои бо ҳуҷҷатҳои дохилии ташкилию фармоишии ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) муайянгардида.

Моддаи 31. Аудити дохилӣ

1. Бо мақсади таъмини сатҳи зарурии боэътимодии назорати дохилӣ, арзёбии самараи он ва санҷиши мутобиқати фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) ба қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон, қоида ва стандартҳои иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) ба муқаррароти ҳуҷҷатҳои дохилии ташкилию фармоишии ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) аудити дохилиро ташкил намуда, бо ин мақсад шахси мансабдорро таъин менамояд ва ё сохтори таркибиро таъсис медиҳад.

2. Бо мақсади таъсиси аудити дохилӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) низомнома дар бораи ташкил ва амалисозии аудити дохилиро тасдиқ менамояд, ки он иборат аст аз:

- мақсад ва вазифаҳои аудити дохилӣ;
- объектҳои аудити дохилӣ мутобиқи шаклҳои идоракунии хавфҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ);
- шаклу усулҳои аудити дохилӣ;
- тартиби амали аудиторӣ дохилӣ, ҳадамоти аудити дохилӣ ҳангоми ошкорсозии норасоиву камбудихо дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ);
- таркиби ҳисобот оид ба натиҷаҳои санҷишҳои гузаронидашуда, шаклу тартиби пешниҳоди он;
- тартиби амалисозии назорат (аз ҷумла, гузаронидани санҷишҳои такрорӣ) оид ба андешидани тадбирҳо чӣхати баргараф намудани норасоиву камбудихои ошкоркардаи аудиторӣ дохилӣ, ҳадамоти аудити дохилӣ дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ);
- тартиби иттилоотонии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, аъзои ҷамъияти суғуртакунии мутақобила доир ба норасоихо аз ҷониби мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ роҳодашуда, ҳангоми қабули қарорҳо оид ба масъалаҳои мансӯб ба салоҳияти маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиён) ташкилоти суғуртавӣ, инчунин маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила;
- ваколат, ҳуқуқ ва уҳдадориҳои аудиторӣ дохилӣ, ҳадамоти аудити дохилӣ;
- шакл ва тартиби арзёбии хавфҳо ва самараноки идоракунии хавфҳо;
- тартиби амалӣ намудани арзёбии мақсаднок ва босамар будани амалиёт ва муомилоти анҷомёбанда;
- шакл ва тартиби амалӣ намудани санҷиши таъмини нигоҳдории дорой;
- шакл ва тартиби иштирок дар гузаронидани таҳлили ҳолати молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ);
- муқаррароти дигаре, ки ба қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат намекунад.

3. Низомнома дар бораи аудити дохилиро Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ ё дар ҳолати набудани он, маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила тасдиқ менамояд.

4. Аудиторӣ дохилӣ ва роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ дар асоси қарори Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ, раёсати ҷамъияти суғуртаи мутақобила ба вазифа таъин ва аз вазифа озод мегарданд ва ба Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ, маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошанд ё дар ҳолати мавҷуд набудани Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ дар асоси қарори маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ ба вазифа таъин ва аз вазифа озод гардида, ба маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошанд.

5. Ба шахси ба вазифаи аудиторӣ дохилӣ ё роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ таъйиншуда дар ду (чаҳд) вазифа кор қардан иҷозат дода намешавад.

6. Аудиторӣ дохилӣ ва роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ метавонанд ба ҳайати комиссияи санҷишии ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) шомил гарданд.

7. Аудиторӣ дохилӣ, роҳбар ва кормандони ҳадамоти аудити дохилӣ, ки пештар вазифаҳоро дар сохторҳои дигари таркибии ташкилоти суғуртавӣ (азнаву суғуртакунӣ) ишғол менамуданд, метавонанд баъд аз гузаштани дувоздаҳ моҳ аз рӯзи хотимаёбии кор дар ин сохторҳои таркибӣ дар санҷиши фаъолияти сохторҳои мазкур ширкат варзанд.

8. Аудитори дохилӣ, хадамоти аудити дохилӣ ваколатҳои зеринро амалӣ менамоянд:

- санҷиш ва таъмини самараи фаъолияти низоми назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- санҷиши мутобиқати фаъолияти ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ба қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон, қоидаҳо ва стандартҳои иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва дохилии ташкилию-фармоишии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- санҷиши риояи қоидаҳои назорати дохилӣ ва татбиқи барномаҳои амалисозии он аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки тибқи Қонуни Чумхурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунгардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, *маблағгузорию терроризм ва маблағгузорию паҳнкунии силоҳи қатли ом*» таҳия гардидаанд (**ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573**);

- санҷиши эътимоднокӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисобот ё маълумоти дигари дархостшаванда ва пешниҳоди саривақтии он аз ҷониби сохторҳои таркибии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) (аз ҷумла, муассисаҳои мустақил) ба мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- таҳлили сабабҳои роҳ додан ба камбудиву норасоӣҳо дар натиҷаи санҷиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ошкоргардида;

- додани тавсия оид ба пешгирии камбудиву норасоӣҳо, ки дар натиҷаи санҷиши қаблии фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) камбудиву норасоӣҳои ба ин монанд ошкор гардида буданд;

- арзёбии ҳавфҳо ва самаранокии идоракунии онҳо;

- амалисозии арзёбии мақсаднок ва босамари амалиёту муомилот;

- амалисозии санҷиши таъмини нигоҳдории дорой;

- ширкат дар таҳлили вазъи молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва таҳияи номгуӣ чорабинӣ оид ба пешгирӣ аз муфлисшавӣ;

- мувофиқасозии ҳисоботҳо, аз ҷумла ҳисоботҳои фосилавӣ оид ба иҷрои ҳар як чорабинӣ, ки тибқи нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пешбинӣ гардидааст;

- амалисозии санҷиши эътимоднокӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисоботу маълумотҳо бо назардошти нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва ҳисоботҳо, аз ҷумла ҳисоботҳои фосилавӣ оид ба иҷрои ҳар як чорабиниҳои бо нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пешбинишуда ба мақоми назорати суғуртавӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, инчунин назорати пешниҳоди саривақтии онҳо. (**ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487**)

9. Аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ ҳуқуқ доранд:

- санҷиши ҳама самтҳои фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), аз ҷумла филиалҳо ва воҳиди дигари мустақил ва кормандони ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) амалӣ намоянд;

- аз роҳбарон ва кормандони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва сохтори таркибии он ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумоти барои амалисозии ваколатҳои худ зарурро гиранд;

- ба ҳамаи ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумотҳо, аз ҷумла ба файлҳои компютерию иттилоотӣ, бе ҳуқуқи ворид намудани тағйирот ба онҳо дастрасӣ дошта бошанд.

10. Аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ уҳдадоранд:

- нигоҳдорӣ ва баргардонидани ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумоти аз воҳидҳои сохтори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) гирифтаро таъмин намоянд;

- ҳангоми амалисозии ваколатҳои худ махфияти маълумоти гирифтаро риоя намоянд;

- оид ба ҳамаи ҳолатҳои норасоӣ ва камбудӣҳо, ки дар натиҷаи санҷиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ошкор гардидаанд, мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), мақоми дастҷамъии иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва роҳбари воҳиди сохтори ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) огоҳ намоянд;

- назоратро оид ба андешидани тадбирҳо ҷиҳати бартараф намудани норасоиву камбудӣҳои ошкоргардида, риояи чораҳои тавсиянамудаи аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ бо мақсади пешгирии содир накардани норасоӣ ва камбудӣҳои ба ин монанд дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалӣ намоянд.

11. Аз натиҷаи санҷишҳои гузаронидашуда аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ ҳисоботҳои семоҳа тартиб дода, ба мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва ҳисоботҳои солонаро ба маҷлиси умумии ҳарсолаи саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила пешниҳод менамоянд.

12. Ҳисоботҳои зикршуда дар баробари маълумот оид ба норасоиву камбудииҳои дар натиҷаи санҷиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ошкоргардида ва дар бораи оқибатҳои онҳо маълумоти чараёни бартарафсозии норасоиву камбудииҳои қаблан ошкоргардидаро доро мебошанд.

13. Дар ҳолати ошкор гардидани норасоӣҳо аз рӯи натиҷаи санҷиш, дар шакли қабули қарор аз ҷониби мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ оид ба масъалаҳои ба салоҳияти маҷлиси умумии саҳмдорон (иштирокчиён) мансуб, аудиторӣ дохилӣ, роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ дар шакли хаттӣ саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавино, ки зиёда аз як ҶФҶИ саҳмияҳоро доро мебошанд (ҳиссаи иштирок дар сармояи оинномавии ташкилоти суғуртавӣ), на дертар аз понздаҳ рӯз аз лаҳзаи ошкор гардидани чунин норасоӣҳо хабар медиҳанд.

14. Бо дархости мақоми назорати суғуртавӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) уҳдадор аст ҳисоботҳои аудити дохилӣ ва (ё) ҳадамоти аудити дохилиро дар муҳлати муқарраргардида пешниҳод намояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 32. Аудити ҳатмӣ ва нашри ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни)

1. Ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ҳатман таҳти санҷиши аудитӣ қарор дода мешавад.

2. Ташкилоти аудитӣ аз рӯи натиҷаи аудити ҳатмии ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) уҳдадор аст ҳулосаи аудитӣ оид ба ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавино (азнавсуғуртакуниро) тартиб диҳад, ки он бояд дорои ҶФҶИ оид ба иҷрои талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), ки Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии қабулнамудаи мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар намудааст ва самарай ташкили низомии назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) бошад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

3. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ба мақоми назорати суғуртавӣ ҳулосаи дар қисми 2 моддаи мазкур нишондодаро яқҷоя бо ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солона пешниҳод менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

4. Ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) на дертар аз 1 июли соли навбатии баъд аз соли ҳисоботӣ яқҷоя бо ҳулосаи дар қисми 2 моддаи мазкур нишондодашуда нашр мегардад.

5. Ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) он вақт нашргардида ҳисобида мешавад, агар дар сомонӣ расмии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ҷойгир ё дар воситаҳои ахбори омма, ки дастраси шахсони манфиатдори ин ҳисобот мебошанд, нашр шуда бошад.

6. Маълумот дар бораи нашри ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) аз ҷониби ҳуди ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ба мақоми назорати суғуртавӣ бо тартиби аз тарафи мақоми мазкур муқарраргардида пешниҳод мегардад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

7. Ҳулосаи аудитӣ оид ба бозғимодии ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), иҷро гардидани талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ва дар бораи самарай ташкили низомии назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) яқҷоя бо ҳисоботи мазкур нашр карда мешавад.

БОБИ 5. ТАНЗИМ ВА НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ ФАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Моддаи 33. Вазифаҳои танзими давлатии фаъолияти суғуртавӣ

1. Вазифаҳои асосии танзими давлатии фаъолияти суғуртавӣ чунин мебошанд:

- таъсис ва нигоҳдории низомии суғуртавии устувор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташаққули инфрасохтори бозори суғурта;

- танзими бозори суғурта ва назорат аз рӯи фаъолияти суғуртавӣ;

- ҳимояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии суғурташавандагон, шахсони суғурташуда ва ҶФҶИрандагон;

- вазифаҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи суғурта муайян намудааст.

2. *Сийёсати давлатиро дар соҳаи суғурта мақоми дахлдори ваколатдори давлатӣ амалӣ ва назорати фаъолияти суғуртавино мақоми назорати суғуртавӣ таъмин менамояд.* (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 34. Назорати фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта

(ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

1. Назорати фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта (назорати суғуртави) бо мақсади аз ҷониби онҳо риоя намудани қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта, огоҳунӣ ва аз ҷониби иштирокчиён риоя накардани муносибатҳо, ки бо Қонуни мазкур ва қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта танзим гардидаанд, таъмини ҳимояи ҳуқуқҳо, манфиатҳои қонунии суғурташавандагон, шахсони дигари манфиатдор ва давлат, рушди босамараи бозори суғурта амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

2. Назорати суғуртави дар асоси принципҳои қонуният, ошкорбаёнӣ ва ягонагии ташкилӣ амалӣ мегардад.

3. *Назорати суғуртави*ро Бонки миллии Тоҷикистон амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

4. Мақоми назорати суғуртави иттилооти зеринро дар матбуоти муайян нашр ва (ё) дар сомои худ ҷойгир менамояд: (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- тавзеҳоти масъалаҳои мансуб ба вазифаҳои мақоми назорати суғуртави; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- маълумот аз Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта, Феҳристи иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта;

- санадҳо оид ба маҳдудкунӣ, боздоштан ё аз нав ба расмият даровардани иҷозатнома барои амалисозии фаъолияти суғуртави;

- санадҳои бозхонди иҷозатнома оид ба амалисозии фаъолияти суғуртави;

- маълумоти дигар оид ба масъалаҳои санҷиш ва назорат дар бораи фаъолияти суғуртави;

- санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи фаъолияти суғуртави.

5. Назорати суғуртави инҳоро дар бар мегирад:

- иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта ва пешбурди Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта, Феҳристи иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта;

- назорати риояи қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта бо роҳи гузаронидани санҷиш ва ҳангоми зарурат гузаронидани санҷиши таъхирнопазири субъектҳои фаъолияти суғуртави тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- додани хулосаҳо барои бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакунӣ);

- мувофиқасозӣ бо мақсади зиёд намудани андозаи сармояи оинномавии ташкилотҳои суғуртави аз ҳисоби маблағҳои сармоягузориҳои хориҷӣ барои бо иштироки сармоягузориҳои хориҷӣ амалӣ намудани муомилот оид ба бегонакунии саҳмияҳои (ҳиссаҳо дар сармояҳои оинномавии) ташкилотҳои суғуртави, барои кушодани намоёндагиҳои ташкилотҳои хориҷии суғуртави, азнавсуғуртакунӣ, брокерӣ ва ташкилотҳои дигаре, ки фаъолияти суғуртави амалӣ менамоянд, инчунин барои кушодани филиалҳои ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакунӣ) бо сармоягузориҳои хориҷӣ;

- қабули қарор дар бораи таъин намудани маъмурияти муваққатӣ оид ба боздошт ва маҳдудкунии ваколатҳои мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртави дар ҳолатҳо ва бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

6. Субъектҳои фаъолияти суғуртави уҳдадоранд:

- талаботи қонунгузориро дар соҳаи суғурта риоя намоянд;

- ҳисоботҳои муқарраргардида оид ба фаъолият, маълумот оид ба вазъи молиявӣ, инчунин ҳуҷҷатҳо ва маълумотро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намоянд;

- таъиноти мақоми назорати суғуртави дар хусуси бартарафсозии риоя накардани қонунгузорӣ дар соҳаи суғуртаро иҷро намуда, маълумотро ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи иҷро гаштани онро дар муҳлатҳои муқарраргардида пешниҳод намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- аз рӯи дархости мақоми назорати суғуртави дар муҳлатҳои муқарраргардидаи ин дархостҳо маълумот ва ҳуҷҷатҳои барои амалисозии назорати суғуртави зарур, аз ҷумла ҳуҷҷатҳоро оид ба вазъи молиявии худ пешниҳод намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- ба мақоми назорати суғуртави нусхаи ҳуҷҷатҳои таъсисии филиалҳо ва намоёндагӣҳо, ки берун аз макони ҷойгиршавии субъекти фаъолияти суғуртави ҷойгиранд, бо нишон додани суроғаи (маҳалли ҷойгиршавии) онҳо, инчунин нусхаи ҳуҷҷатҳо, ки ваколатҳои роҳбарони онҳоро тасдиқ менамояд, пешниҳод намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- ҳуҷҷатҳои номзадҳои ба мансабҳои роҳбар ва сармуҳосибии субъектҳои фаъолияти суғуртави таъиншавандаро ба мақоми назорати суғуртави барои мувофиқа пешниҳод намоянд; (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

- ба мақоми ваколатдор оид ба муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷинойт бадастоварда ва маблағгузории терроризм тибқи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷинойт бадастоварда, маблағгузории терроризм ва маблағгузории паҳнкунии силоҳи қатли ом» доир ба ҳама гуна аҳд ва амалиёти шубҳанок оид ба анҷом додани пардохти суғурта ё гирифтани он иттилоъ диҳанд (ҚҶТ аз 2.01.2019 с., № 1573).

7. Бо мақсади сари вақт ошкор намудани хавфҳои пардохтнопазирии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ мақоми назорати суғуртавӣ бо тартиби муқарраргардида мониторинги фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавиرو бо истифодаи нишондиҳандаҳои молиявӣ (коэффитсиентҳо), ки тавсифкунандаи вазъи молиявии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ва устувории онҳо нисбати омилҳои хавфҳои дохилӣ ва берунӣ мебошанд, амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

8. Мониторинги фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавиرو мақоми назорати суғуртавӣ дар асоси принципҳои мустақилият, воқеият, истифодабарии қоидаҳои ягонаи муқарраркунандаи талабот ба субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ, маҷмӯӣ, фаврият ва асосноккунии арзёбии фаъолияти онҳо амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 35. Пешгирии фаъолияти инҳисорӣ ва рақобати носолим дар бозори суғуртавӣ

Пешгирӣ, маҳдудкунӣ ва бартарафсозии фаъолияти инҳисорӣ ва рақобати носолихро дар бозори суғуртавӣ мақоми ваколатдори давлатии зиддиинҳисорӣ дар якҷоягӣ бо мақоми назорати суғуртавӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти зиддиинҳисорӣ таъмин менамоянд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 36. Мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо тартиби ҳатмӣ мақомоти идоракуниро ташкил медиҳад, ки он аз мақоми идоракунӣ, мақоми иҷроия ва назоратӣ иборат аст.

2. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), новобаста ба шаклҳои ташкилию ҳуқуқии худ, уҳдадор аст дорои мақомоти идоракунӣ, сармуҳосиб, роҳбари аудити дохилӣ ва актуарии масъул бошад, ба истиснои ҳолатҳои мавҷудияти шартномаи басташуда бо шахси муносиб оид ба ваколатдихӣи вазифаҳои суғуртавӣ, ки бо Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар асоси он аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ қабулгардида пешбинӣ гардидааст. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 37. Талаботи таҳассусӣ ва дигар талаботе, ки ба роҳбарони ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва брокери суғуртавӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Роҳбарони (аз ҷумла шахсе, ки вазифаи роҳбари ягонаи мақоми иҷроия, роҳбари мақоми дастҷамъонаи иҷроияро амалӣ менамояд) субъекти фаъолияти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ бояд забони давлатиро донад, дорои таҳсилоти олиӣ иқтисодӣ ё молиявӣ бошанд, ки он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳуҷҷати тасдиқкунанда дар бораи таҳсилоти олии эътироф шудааст ва дорои собиқаи кори на кам аз ду сола ба сифати роҳбари воҳиди субъекти фаъолияти суғуртавӣ ё дигар ташкилоти молиявӣ бошанд.

2. Сармуҳосиби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ҷамъияти суғуртаи мутақобила ва брокери суғуртавӣ ба талаботе, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, мутабоқат карда, забони давлатиро донад, собиқаи кории на камтар аз ду сол аз рӯи ихтисос дар ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё дигар ташкилоти молиявӣ дошта бошад.

3. Аудитори дохилӣ ва роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ бояд забони давлатиро донад, таҳсилоти олиӣ иқтисодӣ, молиявӣ ё ҳуқуқшиносӣ, ки бо ҳуҷҷати тасдиқкунандаи таҳсилоти олиӣ мазкур дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф шудааст ва собиқаи кори на камтар аз ду сол аз рӯи ихтисос дар ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), дигар ташкилоти молиявӣ ё аудиторӣ дошта бошад.

4. Ба вазифаи аудитори дохилӣ ва роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ шахсони зерин таъин шуда наметавонанд, агар онҳо:

- вазифаи роҳбари ягонаи мақоми иҷроия, сармуҳосиби ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ба уҳда дошта бошанд ва ё ба ҳайати мақоми иҷроияи дастҷамъии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) давоми ду сол пеш аз таъин шуданашон ба вазифаи аудитори дохилӣ ва роҳбари ҳадамоти аудити дохилӣ шомил бошанд;

- саҳмдори (иштирокчи) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бошанд;

- бо роҳбари ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё бо шахсе, ки роҳбари ягонаи мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) мебошад ё ба ҳайати Шӯрои директорон (Шӯрои назоратӣ) ё

мақоми иҷроияи дастҷамъии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) шомил буда ё бо сармуҳосиби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) муносибатҳои ҳешутабории наздик дошта бошанд.

5. Роҳбарон (аз ҷумла, роҳбари ягонаи мақоми иҷроия) ва сармуҳосиби субъекти фаъолияти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ бояд дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ истиқомат кунанд.

6. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки дар шакли хаттӣ мақоми назорати суғуртавиरो оид ба таъин ба вазифа ва аз вазифа озод кардани шахсони дар қисмҳои 1, 2 ва 3 ҳамин модда зикргардида дар давоми на дертар аз даҳ рӯзи кории баъд аз рӯзи қабули чунин қарор огоҳ намояд. (ҚҶТ аз 02.01.18 с., №1487)

Моддаи 38. Андозбандии фаъолияти суғуртавӣ

Андозбандии фаъолияти суғуртавӣ мутобиқи талаботи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

БОБИ 6. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 39. Баррасии баҳсҳо

Баҳсҳо вобаста ба фаъолияти суғуртавӣ бо тартиби судӣ ҳал карда мешаванд.

Моддаи 40. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 41. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти суғуртавӣ»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2010, № 681 «Дар бораи фаъолияти суғуртавӣ» (Аҳбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2010, №12, қ. 1, мод. 840; с. 2014, №3, мод. 154) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 42. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ РАҲМОН

ш. Душанбе,
23 июли соли 2016, №1349